

IPI – "INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING", d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

**STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM
PREGLEDIMA U PRVOM TROMJESEČJU 2010. GODINE**

Stručni bilten broj 10

STRUČNI BILTEN – IPI

Zenica, april/travanj 2010. godine

Izdavač: Institut za privredni inženjering d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

Za izdavača: Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Semir Selimović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
mr. Nihad Halilović, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Himzo Džidić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Redakcijski odbor: Nail Šećkanović, dipl. oec.
prof. dr. Sabahudin Ekinović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Recenzenti: doc. dr Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Željko Matoc, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Lektor: Dragana Agić, dipl. iure

Računarska obrada: Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica

Štampa/Tisak: Štamparija Fojnica

Za Štampariju/Tiskaru: Šehzija Buljina

Tiraž: 400 komada

Management Service

CERTIFIKAT

Certifikacijski ured
TÜV SÜD Management Service GmbH

potvrđuje, da je u preduzeću

IPI-Institut za privredni inženjering d.o.o.

Fakultetska 1
BA-72000 Zenica

za djelatnost

"a|TEST" aplikacija i baza podataka firme "a|NET" implementirana u IPI - Institutu za Privredni inženjering, stručnoj instituciji za nadzor rada stanica tehničkog pregleda vozila i njihovo uvezivanje u integralni IS sa ovlastima Vlade Federacije BiH

izgrađen i u primjeni
sistem upravljanja sigurnošću informacija
u skladu sa "Izjavom o primjenjivosti".

Ocenjom sistema upravljanja sigurnošću informacija
i izveštajem br.: 70747182

dokazano je, da su ispunjeni zahtjevi

ISO/IEC 27001:2005

Ovaj certifikat važi do: 2012-08-31

Registarski broj certifikata: 12 310 36647 TMS

Verzija Izjave o primjenjivosti: 1011-ISM-D-0004, 2009-04-27

Minhen, 2009-09-02

TGA-ZM-07-92

PREDGOVOR-IZVOD IZ RECENZIJA

Opšti podaci o Biltenu

Bilten sadrži 44 stranice teksta i koncipiran je u 6 tema, zaključak i jedan prilog.

Sadrži 15 tabela, 5 grafikona i 5 slika koji dopunjavaju pojedine teme prikazane u Biltenu.

Ovaj broj biltena je kombinacija analize statističkih podataka o obavljenim tehničkim pregledima i stručnih tema vezanih za poslove, koje Institut za privredni inženjeriing obavlja kao član Konzorcija za obavljanje administrativnih poslova u oblasti homologacije i certifikacije u BiH:

1. **Statistički pokazatelji o broju obavljenih pregleda sa analizom karakterističnih pokazatelja na tehničkim pregledima.** Ovaj dio je glavni dio Biltena i daje nam detaljne informacije o broju obavljenih pregleda po vrstama i kategorijama vozila u FBiH u prva tri mjeseca 2010 godine. Putem većeg broja tabela i jednog grafikona čitalac može steći uvid u kompletno stanje na području cijele FBiH kao i pojednačno po kantonima. Ono što se može zapaziti čitajući ovaj dio Biltena i poredeći ga sa istim periodom prošle godine jeste jedan blagi porast broja obavljenih pregleda, što ukazuje da u Federaciji BiH nije došlo do pada ili stagnacije u obavljanju tehničkih pregleda kao što se to dogodilo u nama susjednim zemljama, što svakako raduje. Prostora za poboljšanje ima još, kao što su redovnost obavljanja šestomjesečnih pregleda, utvrđivanja kvarova na motornim vozilima i insistiranje na nijihovom otklanjanju prije dobivanja zelenog svjetla na tehničkom pregledu, što će barem donekle naše ceste učiniti sigurnijima za sve učesnike u saobraćaju.
2. Svoje mjesto u ovom biltenu našle su i kraće tematske cjeline vezane za certifikaciju i homologaciju. U obavljanju ovih poslova Institut za privredni inženjeriing učestvuje kao član Konzorcija za obavljanje administrativnih poslova u oblasti homologacije i certifikacije u BiH. Poglavlja ovog stručnog biltena urađena su u želji da budu od pomoći osoblju na stanicama tehničkih pregleda kako bi se bolje upoznali sa tematikom istih, i predstavljaju nastavak iz prošlog broja Biltena. Svakako da će novine koje slijede na polju certifikacije i homologacije u Bosni i Hercegovini izazvati dosta nerazumijevanja, pa je potrebno stalno obavještanje kako stanica za tehničke preglede tako i šireg građanstva koje će biti pogodeno ovim novim stvarima. Nadamo se da će stručna institucija kao i konzorcij koji je izabran da obavlja ove poslove u ime države adekvatno odgovoriti na sva pitanja i izazove koji stoje pred njima u narednom periodu.
3. U okviru ovog broja stručnog biltena izdvajaju se i dva posljednja veoma interesantna poglavlja sa kritičkim osvrtom na uočene probleme u bezbjednosti/sigurnosti saobraćaja/prometa. U poglavlju 5. obrađen je nastavak teme iz jednog od prethodnih biltena, a tiče se projekta uspostave sistema stacionarnih radara na području ZE-DO kantona. Obrađeni su problemi u radu tog sistema, kao i poboljšanja, koja su implementirana tokom rada sistema i mjere koje se planiraju uraditi u narednom periodu. Takođe se iz priloženog vidi spremnost stručne institucije da učestvuje i u drugim segmentima bezbjednosti saobraćaja te da svoja znanja stečena na obavljanju ovih poslova stavi u službu svih građana u BiH. Sada je to na području ZE-DO kantona, a nadamo se da će se proširiti i na ostali dio zemlje koji ima iste probleme. Poglavlje 6. na jedan interesantan način ukazuje na aktuelne probleme u donošenju i primjeni propisa iz oblasti bezbjednosti/sigurnosti saobraćaja/prometa, kao i način kako riješiti iste. Obje teme ukazuju na još jedan veliki problem, a to je da su zaposlenici, kako IPI instituta, tako i pojedinih MUP-ova spremni da rade svoj posao, ali im je za to neophodna i pomoći države u bržoj reakciji kod donošenja izmjena pojedinih zakona, kako bi se moglo pristupiti nijihovom provođenju na terenu. Nadamo se da će i odgovarajuća državna ministarstva i tijela nači snage da preuzmu poslove iz svoga domena i tako zajedno doprinesu poboljšanju opće bezbjednosti saobraćaja u BiH.

Zaključak:

Stručnoj instituciji IPI preporučujemo izdavanje datog Biltena, te njegovu distribuciju svim relevantnim faktorima u cijeloj BiH. Takođe preporučujemo nastavak aktivnosti na polju certificiranja i homologacije i uponavanje šire javnosti sa novinama koje nam donose, a na koje se nismo navikli, a sve u cilju sprečavanja mogućih problema i nesporazume.

U Zenici, april 2010. godine

Stručna institucija "IPI – Institut za privredni inženjering" d.o.o. Zenica ponovno se potrudila pripremiti veliki broj korisnih informacija iz oblasti rada stanica tehničkog pregleda. U ovom broju Biltena možemo pročitati dio koji se odnosi na statističku obradu podataka o obavljenim tehničkim pregledima vozila, certifikaciju i homologaciju, novosti u pogledu rada uređaja za kontrolu brzine kretanja vozila i prolaska kroz raskrsnicu na kojoj je promet regulisan semaforima, te dio koji se odnosi na sankcionisanje prekršitelja odredbi sigurnosti prometa.

Iz mnoštva podataka, evidentan je relativno mali broj vraćenih vozila kao tehnički neispravnih, mada smo svjesni da na cestama svakodnevno viđamo vozila za koja se, na osnovu samo letimičnog vizuelnog pregleda može tvrditi da su tehnički neispravna. Veliki broj stanica tehničkog pregleda danas "vodi trku za profitom", tako da se još tolerišu neispravnosti vozila koje znatno utiču na sigurnost prometa. Procedure za pregled vozila nisu usklađene na samim stanicama tehničkog pregleda, već se pojedini koraci mjerjenja pojednostavljaju, pa i potpuno zanemaruju. Ovdje je potrebno skrenuti pažnju odgovornim osobama na stanicama tehničkog pregleda, voditeljima i kontrolorima tehničke ispravnosti, da je došlo do izmjena legislative u oblasti sigurnosti prometa. Danas su uspostavljeni mehanizmi koji omogućavaju, da se nakon utvrđivanja prekršaja u obavljanju poslova tehničkog pregleda, osim novčanih kazni, mogu izreći kazne i privremene zabrane rada, kako voditelju i kontroloru (samim tim i stanicu tehničkog pregleda, jer ista ne može djelovati bez njih), tako i stanicu tehničkog pregleda kao pravnom licu i to u trajanju tri mjeseca, godinu dana ili pak trajno. Smatra se da će na ovaj način biti izvršen pozitivan uticaj na rad stanica tehničkog pregleda u smislu jačanja odgovornosti, legaliteta i legitimite obavljanja tehničkog pregleda vozila, što će svakako pozitivno uticati na povećanje stepena sigurnosti prometa. Prema statistikama, na zadnjim smo mjestima u Evropi po elementima sigurnosti prometa, a među prvima po broju nesreća po glavi stanovnika. Poražavajuće i deprimirajuće! Stoga je uputno da se odgovorne osobe na vrijeme informišu o svim aspektima posla kojeg obavljaju, kao i mjestu i položaju u sistemu sigurnosti prometa na cestama. Ono što mi danas tolerišemo, Evropa sutra sigurno neće!

Bilten donosi i kratke upute svima koji se u budućnosti, osim poslova kontrole tehničke ispravnosti, namjeravaju baviti i drugim ispitivanjima u oblasti tehnologije cestovnih vozila. Ovo su djelatnosti i aktivnosti bez kojih se ne može zamisliti oblast cestovnog prometa u Evropi. Nažalost, od devedesetih godina prošlog vijeka na području Bosne i Hercegovine potpuno su zanemarene i devastirane, tako da će se posljedice tog nerada dugo osjećati, a snositi će ih sami građani koji su mogli uvoziti, pa i prepravljati vozila, bez provođenja procedura koje su standardne u zemljama EU.

Ostaje nada da će svi učesnici sistema sigurnosti prometa učiniti dodatne napore kako bi u svom domenu doprinijeli napredovanju u ovoj oblasti. Pogotovo imajući u vidu da smo svi mi svakodnevni učesnici u prometu. Od stručnih institucija se, pak, očekuju intenzivnije aktivnosti na stalnoj edukaciji i doprinos u napredovanju znanosti, tehnologije i primjene procedura i standarda EU u oblasti sigurnosti prometa.

Željko Matoc, dipl. ing. saobraćaja/prometa

SADRŽAJ

PREDGOVOR – IZVOD IZ RECENZIJE

1. UVOD	1
2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PRVOM TROMJESEČJU 2010. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE).....	2
2.1. Broj obavljenih tehničkih pregleda u Federaciji BiH i kantonima	2
2.1.1. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Unsko-sanskom kantonu.....	4
2.1.2. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Posavskom kantonu	5
2.1.3. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Tuzlanskom kantonu	6
2.1.4. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Zeničko-dobojskom kantonu	8
2.1.5. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Srednjobosanskom kantonu.....	10
2.1.6. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Hercegovačko-neretvanskom kantonu..	12
2.1.7. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Zapadno-hercegovačkom kantonu.....	14
2.1.8. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Kantonu Sarajevo.....	15
2.1.9. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Kantonu 10.	17
2.2. Statistička analiza podataka o obavljenim tehničkim pregledima.....	18
3. CERTIFICIRANJE.....	23
4. HOMOLOGACIJA U BIH - II DIO	27
5. NOVINE U OBLASTI VIDEO NADZORA U OBLASTI BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA....	33
6. EGZEKUTIVA U SAOBRAĆAJU - IZVRŠENJE PROPISA.....	38
7. ZAKLJUČAK	43
Prilog 1. Spisak stanica tehničkih pregleda, čiji rad je kontrolisan u 2010. godini	44

1. UVOD

U ovom broju biltena je data sumarna analiza podataka o obavljenim tehničkim pregledima u prva tri mjeseca 2010. godine. Također, analizirani su i drugi interesantni pokazatelji. Pošto se radi o kratkom vremenskom periodu nije se insistiralo na obimnim razmatranjima nekih od pokazatelja, nego na isticanju onoga na što bi se u narednom periodu trebala obratiti pažnja.

Uočeno je da značajan broj stanica tehničkih pregleda ne vrši redovne šestomjesečne preglede. Iz narednih tabela jasno se vidi koje stanice tehničkih pregleda u ovom periodu nisu imale obavljen nijedan redovni šestomjesečni pregled.

Svoje mjesto u ovom biltenu našle su i kraće tematske cjeline vezane za certifikaciju i homologaciju. U obavljanju ovih poslova Institut za privredni inženjeri učestvuje kao član Konzorcija za obavljanje administrativnih poslova u oblasti homologacije i certifikacije u BiH. Poglavlja ovog stručnog biltena urađena su u želji da budu od pomoći osobljlu na stanicama tehničkih pregleda kako bi se bolje upoznali sa tematikom istih.

U okviru ovog broja stručnog biltena izdvajaju se i dva posljednja veoma interesantna poglavlja sa kritičkim osvrtom na uočene probleme u bezbjednosti/sigurnosti saobraćaja/prometa.

U poglavlju 5. obrađen je nastavak teme iz jednog od prethodnih biltena, a tiče se projekta uspostave sistema stacionarnih radara na području ZE-DO kantona. Obrađeni su problemi u radu tog sistema, kao i poboljšanja, koja su implementirana tokom rada sistema i mjere koje se planiraju uraditi u narednom periodu.

Poglavlje 6. na jedan interesantan način ukazuje na aktuelne probleme u donošenju i primjeni propisa iz oblasti bezbjednosti/sigurnosti saobraćaja/prometa, kao i način kako riješiti iste.

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PRVOM TROMJESEČJU 2010. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE)

**Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva**

U ovom poglavlju biti će dat prikaz podataka o obavljenim tehničkim pregledima razvrstanim po vrstama pregleda za područje Federacije BiH, kantona u Federaciji BiH i po stanicama tehničkih pregleda. Stanice tehničkih pregleda su što se može i vidjeti iz narednih prikaza grupisane po općinama, tako da je dat i zbir obavljenih pregleda po općinama.

2.1. BROJ OBAVLJENIH TEHNIČKIH PREGLEDA U FEDERACIJI BIH I KANTONIMA

U tabeli 1. je dat prikaz obavljenih pregleda po vrstama pregleda i po broju obavljenih EKO testova za područje Federacije BiH. Za područje kantona u Federaciji BiH podaci su prikazani u tabeli 2. . U sljedećim potpoglavlјima su dati i obavljeni pregledi po pojedinim stanicama tehničkih pregleda. Nema posebnog potpoglavlјa za područje Bosansko-podrinjskog kantona, već su podaci dati samo u tabeli 2., pošto na tom području radi samo jedna stanica pod nazivom Autocentar BH, Goražde.

Tabela 1. Broj obavljenih pregleda i broj EKO TEST-ova u Federaciji BiH

	Preventivni pregledi		Redovni pregledi		Redovni šestomjesečni pregledi		Tehničko-eksploatacioni pregledi		Vanredni pregledi	
	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova
RADNA MAŠINA	4	0	219	0	1	0	1	0	5	0
L1	0	0	319	2	0	0	0	0	5	0
L2	0	0	11	2	0	0	0	0	1	0
L3	0	0	430	48	0	0	0	0	34	4
L5	0	0	3	0	0	0	0	0	1	0
L6	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
L7	0	0	7	2	0	0	0	0	2	0
M1	467	0	91.886	91.855	448	0	830	830	5.122	4.880
M2	70	0	18	18	52	0	85	85	3	3
M3	388	0	145	143	321	0	503	503	9	9
N1	3.456	0	1.404	1.400	2.608	0	5.795	5.795	174	174
N2	1.723	0	365	365	957	0	1.776	1.776	67	67
N3	1.755	0	477	477	1.338	0	2.155	2.154	99	98
O1	0	0	337	0	0	0	5	0	11	0
O2	43	0	193	0	37	0	186	0	5	0
O3	31	0	123	0	26	0	55	0	6	0
O4	920	0	344	0	735	0	1.173	0	39	0
T1	0	0	280	0	0	0	0	0	22	0
T2	0	0	147	0	0	0	0	0	8	0
T3	0	0	40	0	0	0	0	0	1	0
T4	0	0	23	0	0	0	0	0	0	0
T5	0	0	6	0	0	0	0	0	4	0
	8.857	0	96.779	94.312	6.523	0	12.564	11.143	5.618	5.235

Sveukupan broj obavljenih pregleda po svim vrstama pregleda u prva tri mjeseca (1.1.2010. – 31.3.2010.godine) je 130.341 pregleda.

Sveukupan broj obavljenih EKO TEST-ova u prva tri mjeseca (1.1.2010. – 31.3.2010.godine) je 110.690.

Tabela 2. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po kantonima u Federaciji BiH

KANTON	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	KANTON	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
Unsko - sanski kanton	PREV	1.333	Srednjobosanski kanton	PREV	1.123
	RED	9.869		RED	9.177
	RED - 6	412		RED - 6	622
	TEU	1.255		TEU	1.387
	VANR	582		VANR	391
	UKUPNO	13.451		UKUPNO	12.700
Posavski kanton	PREV	122	Hercegovačko-neretvanski kanton	PREV	904
	RED	1.950		RED	11.592
	RED - 6	106		RED - 6	661
	TEU	218		TEU	1.400
	VANR	42		VANR	514
	UKUPNO	2.438		UKUPNO	15.071
Tuzlanski kanton	PREV	2.018	Zapadno – hercegovački kanton	PREV	727
	RED	18.415		RED	5.339
	RED - 6	1.481		RED - 6	198
	TEU	2.451		TEU	921
	VANR	1.194		VANR	155
	UKUPNO	25.559		UKUPNO	7.340
Zeničko – dobojski kanton	PREV	1.134	Kanton Sarajevo	PREV	1.224
	RED	14.236		RED	22.364
	RED - 6	1.401		RED - 6	1.531
	TEU	1.905		TEU	2.586
	VANR	708		VANR	1.880
	UKUPNO	19.384		UKUPNO	29.585
Bosansko - podrinjski kanton	PREV	40	Kanton 10	PREV	232
	RED	1.092		RED	2.745
	RED - 6	70		RED - 6	41
	TEU	89		TEU	352
	VANR	52		VANR	100
	UKUPNO	1.343		UKUPNO	3.470

2.1.1. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Unsko-sanskom kantonu

Tabela 3. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Unsko – sanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AUTOCOMERC, Bihać	PREV	1
	RED	1.128
	RED - 6	131
	TEU	140
	VANR	37
	STP UKUPNO	1.437
BERLINA, Bihać	PREV	155
	RED	687
	RED - 6	0
	TEU	87
	VANR	80
	STP UKUPNO	1.009
BIG-TRUCK, Bihać	PREV	107
	RED	499
	RED - 6	0
	TEU	60
	VANR	19
	STP UKUPNO	685
ČAVKIĆ, Bihać	PREV	194
	RED	769
	RED - 6	0
	TEU	110
	VANR	42
	STP UKUPNO	1.115
OPĆINA UKUPNO		4.246
REMIS, Bosanska Krupa (Ljusina)	PREV	95
	RED	300
	RED - 6	0
	TEU	57
	VANR	23
	STP UKUPNO	475
REMIS, Bosanska Krupa	PREV	52
	RED	545
	RED - 6	52
	TEU	48
	VANR	52
	STP UKUPNO	749
OPĆINA UKUPNO		1.224
RISOVIĆ COMERCE, Bosanski Petrovac	PREV	79
	RED	337
	RED - 6	0
	TEU	59
	VANR	16
	STP UKUPNO	491
OPĆINA UKUPNO		491
AUTO-KONTAKT, Bužim	PREV	66
	RED	509
	RED - 6	0
	TEU	39
	VANR	25
	STP UKUPNO	639

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
OPĆINA UKUPNO		639
AGRAM, Cazin	PREV	24
	RED	513
	RED - 6	1
	TEU	22
	VANR	14
	STP UKUPNO	574
AUTO STIL, Cazin	PREV	41
	RED	752
	RED - 6	93
	TEU	83
	VANR	31
	STP UKUPNO	1.000
ČAVKIĆ, Cazin	PREV	63
	RED	486
	RED - 6	0
	TEU	64
	VANR	20
	STP UKUPNO	633
KAMASS, Cazin	PREV	100
	RED	324
	RED - 6	0
	TEU	78
	VANR	18
	STP UKUPNO	520
OPĆINA UKUPNO		2.727
AUTOCENTAR, Ključ	PREV	78
	RED	417
	RED - 6	3
	TEU	55
	VANR	41
	STP UKUPNO	594
OPĆINA UKUPNO		594
ILMA, Sanski Most	PREV	60
	RED	408
	RED - 6	0
	TEU	64
	VANR	26
	STP UKUPNO	558
KVIM Company, Sanski Most	PREV	131
	RED	662
	RED - 6	12
	TEU	112
	VANR	23
	STP UKUPNO	940
OPĆINA UKUPNO		1.498
ADDA PROMET, Velika Kladuša	PREV	6
	RED	471
	RED - 6	31
	TEU	38
	VANR	31
	STP UKUPNO	

nastavak tabele 3. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
ADDA PROMET, Velika Kladuša	STP UKUPNO	577
ELVIS, Velika Kladuša	PREV	81
	RED	1.062
	RED - 6	89
	TEU	139
	VANR	84
	STP UKUPNO	1.455
OPĆINA UKUPNO		2.032

2.1.2. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Posavskom kantonu

Tabela 4. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Posavskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Odžak	PREV	36
	RED	664
	RED - 6	72
	TEU	84
	VANR	25
	STP UKUPNO	881
OPĆINA UKUPNO		881
DERBY, Orašje	PREV	59
	RED	610
	RED - 6	0
	TEU	60
	VANR	4
	STP UKUPNO	733
TEHNOSERVIS, Orašje	PREV	27
	RED	676
	RED - 6	34
	TEU	74
	VANR	13
	STP UKUPNO	824
OPĆINA UKUPNO		1.557

2.1.3. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Tuzlanskom kantonu
Tabela 5. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda
 Tuzlanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
REMIS, Banovići	PREV	166
	RED	812
	RED - 6	8
	TEU	85
	VANR	74
	STP UKUPNO	1.145
OPĆINA UKUPNO		1.145
OSING, Čelić	PREV	58
	RED	273
	RED - 6	22
	TEU	60
	VANR	9
	STP UKUPNO	422
OPĆINA UKUPNO		422
OSING, Doboј Istok	PREV	12
	RED	324
	RED - 6	58
	TEU	48
	VANR	13
	STP UKUPNO	455
OPĆINA UKUPNO		455
MP LIDO COMPANY, Gračanica	PREV	0
	RED	334
	RED - 6	111
	TEU	78
	VANR	14
	STP UKUPNO	537
SISKO-TRADE, Gračanica	PREV	153
	RED	671
	RED - 6	4
	TEU	83
	VANR	29
	STP UKUPNO	940
TRANSPORT, Gračanica	PREV	67
	RED	694
	RED - 6	145
	TEU	136
	VANR	26
	STP UKUPNO	1.068
OPĆINA UKUPNO		2.545
GRAD LUX, Gradačac	PREV	150
	RED	705
	RED - 6	2
	TEU	112
	VANR	35
	STP UKUPNO	1.004
GRAPS, Gradačac	PREV	172
	RED	674
	RED - 6	0
	TEU	92
	VANR	43
	STP UKUPNO	981

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
VOĆE-TRANZIT, Gradačac	PREV	148
	RED	314
	RED - 6	0
	TEU	86
	VANR	19
	STP UKUPNO	567
OPĆINA UKUPNO		2.552
AMOX TREYD, Kalesija	PREV	30
	RED	531
	RED - 6	18
	TEU	45
	VANR	24
	STP UKUPNO	648
POLO JUNIOR, Kalesija	PREV	28
	RED	606
	RED - 6	104
	TEU	69
	VANR	30
	STP UKUPNO	837
OPĆINA UKUPNO		1.485
OSING, Kladanj	PREV	24
	RED	305
	RED - 6	34
	TEU	46
	VANR	14
	STP UKUPNO	423
OPĆINA UKUPNO		423
AUTO-MOTOR, Lukavac	PREV	81
	RED	653
	RED - 6	33
	TEU	79
	VANR	45
	STP UKUPNO	891
JAMBOSS, Lukavac	PREV	67
	RED	1.046
	RED - 6	94
	TEU	121
	VANR	68
	STP UKUPNO	1.396
OSING, Lukavac	PREV	42
	RED	535
	RED - 6	17
	TEU	47
	VANR	27
	STP UKUPNO	668
OPĆINA UKUPNO		2.955

nastavak tabele 5. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
STTP KAHRIB, Sapna	PREV	28
	RED	204
	RED - 6	0
	TEU	29
	VANR	15
	STP UKUPNO	276
OPĆINA UKUPNO		276
AGRAM, Srebrenik	PREV	6
	RED	618
	RED - 6	54
	TEU	55
	VANR	34
	STP UKUPNO	767
REMIS, Srebrenik	PREV	28
	RED	530
	RED - 6	68
	TEU	72
	VANR	60
	STP UKUPNO	758
SELIMPEX, Srebrenik	PREV	56
	RED	432
	RED - 6	61
	TEU	61
	VANR	33
	STP UKUPNO	643
OPĆINA UKUPNO		2.168
AGRAM, Tuzla	PREV	21
	RED	1.348
	RED - 6	139
	TEU	159
	VANR	109
	STP UKUPNO	1.776
AUTOCENTAR BH, Tuzla	PREV	143
	RED	1.253
	RED - 6	2
	TEU	117
	VANR	69
	STP UKUPNO	1.584
HAJASINŽENJERING, Tuzla	PREV	22
	RED	271
	RED - 6	47
	TEU	46
	VANR	11
	STP UKUPNO	397
REMIS, Tuzla	PREV	1
	RED	768
	RED - 6	171
	TEU	170
	VANR	49
	STP UKUPNO	1.159

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
SAMN, Tuzla	PREV	79
	RED	561
	RED - 6	167
	TEU	205
	VANR	44
	STP UKUPNO	1.056
SONI LUX, Tuzla	PREV	134
	RED	1.484
	RED - 6	0
	TEU	79
	VANR	132
	STP UKUPNO	1.829
OPĆINA UKUPNO		7.801
AUTOCENTAR BH, Živinice	PREV	71
	RED	448
	RED - 6	0
	TEU	42
	VANR	31
	STP UKUPNO	592
REMIS, Živinice	PREV	205
	RED	1.022
	RED - 6	0
	TEU	110
	VANR	70
	STP UKUPNO	1.407
ŽIVINICEREMONT, Živinice	PREV	26
	RED	999
	RED - 6	122
	TEU	119
	VANR	67
	STP UKUPNO	1.333
OPĆINA UKUPNO		3.332

2.1.4. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Zeničko-dobojskom kantonu
Tabela 6. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda
 Zeničko-dobojskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AC, Breza	PREV	108
	RED	398
	RED - 6	0
	TEU	73
	VANR	31
	STP UKUPNO	610
OPĆINA UKUPNO		610
BOSNAEXPRES, Doboj Jug	PREV	4
	RED	106
	RED - 6	19
	TEU	17
	VANR	20
	STP UKUPNO	166
GANJGO LINE, Doboj-Jug	PREV	5
	RED	497
	RED - 6	184
	TEU	133
	VANR	24
	STP UKUPNO	843
OPĆINA UKUPNO		1.009
GM-AC, Kakanj	PREV	50
	RED	636
	RED - 6	75
	TEU	89
	VANR	39
	STP UKUPNO	889
TRANSPORT, Kakanj	PREV	34
	RED	722
	RED - 6	99
	TEU	102
	VANR	37
	STP UKUPNO	994
OPĆINA UKUPNO		1.883
REMIS, Maglaj	PREV	80
	RED	367
	RED - 6	20
	TEU	71
	VANR	27
	STP UKUPNO	565
ZOVKO AUTO, Maglaj	PREV	8
	RED	346
	RED - 6	0
	TEU	6
	VANR	9
	STP UKUPNO	369
OPĆINA UKUPNO		934
ŠIP STUPČANICA, Olovo	PREV	37
	RED	341
	RED - 6	10
	TEU	35

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
ŠIP STUPČANICA, Olovo	VANR	14
	STP UKUPNO	437
OPĆINA UKUPNO		437
AUTO CENTAR ŠKOLJIĆ, Tešanj	PREV	38
	RED	865
	RED - 6	104
	TEU	107
	VANR	36
	STP UKUPNO	1.150
PSC-JELAH, Tešanj	PREV	47
	RED	311
	RED - 6	111
	TEU	103
	VANR	18
	STP UKUPNO	590
REMIS, Tešanj	PREV	22
	RED	444
	RED - 6	80
	TEU	57
	VANR	14
	STP UKUPNO	617
OPĆINA UKUPNO		2.357
ĆOSIĆPROMEX, Usora	PREV	7
	RED	320
	RED - 6	26
	TEU	29
	VANR	14
	STP UKUPNO	396
OPĆINA UKUPNO		396
OSING, Vareš	PREV	12
	RED	236
	RED - 6	14
	TEU	19
	VANR	9
	STP UKUPNO	290
OPĆINA UKUPNO		290
A & BONUS, Visoko	PREV	3
	RED	744
	RED - 6	181
	TEU	152
	VANR	18
	STP UKUPNO	1.098
BTS, Visoko	PREV	16
	RED	547
	RED - 6	61
	TEU	49
	VANR	27
	STP UKUPNO	700

nastavak tabele 6. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
REMIS, Visoko	PREV	13
	RED	913
	RED - 6	96
	TEU	142
	VANR	41
	STP UKUPNO	1.205
OPĆINA UKUPNO		3.003
BN-STEP, Zavidovići	PREV	90
	RED	664
	RED - 6	8
	TEU	54
	VANR	44
	STP UKUPNO	860
BN-STEP, Zavidovići PJ-2	PREV	36
	RED	230
	RED - 6	3
	TEU	9
	VANR	9
	STP UKUPNO	287
OPĆINA UKUPNO		1.147
AGRAM, Zenica	PREV	181
	RED	1.206
	RED - 6	19
	TEU	145
	VANR	80
	STP UKUPNO	1.631
Autocentar BH, Zenica	PREV	62
	RED	1.245
	RED - 6	52
	TEU	109
	VANR	86
	STP UKUPNO	1.554
OSING, Zenica	PREV	19
	RED	1.064
	RED - 6	1
	TEU	27
	VANR	6
	STP UKUPNO	1.117
REMIS, Zenica	PREV	32
	RED	1.045
	RED - 6	131
	TEU	146
	VANR	73
	STP UKUPNO	1.427
OPĆINA UKUPNO		5.729
AGRAM, Žepče	PREV	45
	RED	334
	RED - 6	16
	TEU	51
	VANR	14
	STP UKUPNO	460

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
K-PROJEKT, Žepče	PREV	26
	RED	294
	RED - 6	91
	TEU	81
	VANR	6
	STP UKUPNO	498
ZOVKO AUTO, Žepče	PREV	159
	RED	361
	RED - 6	0
	TEU	99
	VANR	12
	STP UKUPNO	631
OPĆINA UKUPNO		1.589

2.1.5. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Srednjobosanskom kantonu

Tabela 7. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Srednjobosanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Bugojno	PREV	61
	RED	218
	RED - 6	1
	TEU	35
	VANR	12
	STP UKUPNO	327
AUTO MOTO KLUB "BUGOJNO", Bugojno	PREV	74
	RED	329
	RED - 6	0
	TEU	40
	VANR	9
	STP UKUPNO	452
AUTOCENTAR BH, Bugojno	PREV	69
	RED	357
	RED - 6	0
	TEU	57
	VANR	18
	STP UKUPNO	501
MGM-TP, Bugojno	PREV	40
	RED	285
	RED - 6	4
	TEU	45
	VANR	14
	STP UKUPNO	388
OPĆINA UKUPNO		1.668
NEXT, Busovača	PREV	72
	RED	552
	RED - 6	1
	TEU	52
	VANR	30
	STP UKUPNO	707
ORMAN, Busovača	PREV	53
	RED	213
	RED - 6	22
	TEU	39
	VANR	10
	STP UKUPNO	337
OPĆINA UKUPNO		1.044
REMIS, Donji Vakuf	PREV	64
	RED	286
	RED - 6	17
	TEU	36
	VANR	9
	STP UKUPNO	412
OPĆINA UKUPNO		412
ŠPD/ŠGD ŠUMARIJA, Fojnica	PREV	8
	RED	375
	RED - 6	53
	TEU	37
	VANR	28
	STP UKUPNO	501

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
OPĆINA UKUPNO		501
AUTO COMMERCE, Gornji Vakuf/Uskoplje	PREV	13
	RED	272
	RED - 6	23
	TEU	31
	VANR	8
	STP UKUPNO	347
REMIS, Gornji Vakuf/Uskoplje	PREV	47
	RED	275
	RED - 6	18
	TEU	49
	VANR	18
	STP UKUPNO	407
OPĆINA UKUPNO		754
AGRAM, Jajce	PREV	56
	RED	325
	RED - 6	9
	TEU	72
	VANR	12
	STP UKUPNO	474
CROATIA VITEZ PJ 2, Jajce	PREV	44
	RED	501
	RED - 6	1
	TEU	66
	VANR	18
	STP UKUPNO	630
OPĆINA UKUPNO		1.104
GRAKOP, Kiseljak	PREV	45
	RED	201
	RED - 6	0
	TEU	15
	VANR	7
	STP UKUPNO	268
MARKOVIĆ, Kiseljak	PREV	57
	RED	937
	RED - 6	178
	TEU	184
	VANR	36
	STP UKUPNO	1.392
METALMERC, Kiseljak	PREV	24
	RED	295
	RED - 6	43
	TEU	32
	VANR	17
	STP UKUPNO	411
OPĆINA UKUPNO		2.071
CROATIA VITEZ, P.J. 1, Novi Travnik	PREV	30
	RED	212
	RED - 6	10
	TEU	31
	VANR	0

nastavak tabele 7. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
CROATIA VITEZ, P.J. 1, Novi Travnik	STP UKUPNO	283
TURBO-PROM, Novi Travnik	PREV	53
	RED	488
	RED - 6	3
	TEU	65
	VANR	15
	STP UKUPNO	624
OPĆINA UKUPNO		907
AKT Travnik, Travnik	PREV	41
	RED	697
	RED - 6	75
	TEU	97
	VANR	28
	STP UKUPNO	938
LAŠVA KOMERC, Travnik	PREV	100
	RED	451
	RED - 6	2
	TEU	79
	VANR	23
	STP UKUPNO	655
OPĆINA UKUPNO		1.593
AGRAM, Vitez	PREV	49
	RED	628
	RED - 6	1
	TEU	67
	VANR	16
	STP UKUPNO	761
CROATIA VITEZ, Vitez	PREV	19
	RED	368
	RED - 6	56
	TEU	62
	VANR	19
	STP UKUPNO	524
REMIS, Vitez	PREV	97
	RED	607
	RED - 6	72
	TEU	162
	VANR	29
	STP UKUPNO	967
TEH-HERCEGOVINA, Vitez	PREV	7
	RED	305
	RED - 6	33
	TEU	34
	VANR	15
	STP UKUPNO	394
OPĆINA UKUPNO		2.646

2.1.6. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Hercegovačko-neretvanskom kantonu

Tabela 8. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Hercegovačko - neretvanskom kantonu

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Mostar	PREV	28
	RED	1.498
	RED - 6	97
	TEU	160
	VANR	70
	STP UKUPNO	1.853
APRO MEHANIZACIJA, Mostar	PREV	69
	RED	412
	RED - 6	0
	TEU	76
	VANR	10
	STP UKUPNO	567
ASA PSS, Mostar - Sutina	PREV	31
	RED	531
	RED - 6	34
	TEU	41
	VANR	19
	STP UKUPNO	656
ASA PSS, Mostar – Bišće Polje	PREV	46
	RED	738
	RED - 6	86
	TEU	112
	VANR	42
	STP UKUPNO	1.024
CROAUTO, Mostar	PREV	49
	RED	1.317
	RED - 6	96
	TEU	110
	VANR	56
	STP UKUPNO	1.628
ENERGY COMMERCE, Mostar	PREV	54
	RED	704
	RED - 6	1
	TEU	75
	VANR	47
	STP UKUPNO	881
HAJASINŽENJERING, Mostar	PREV	21
	RED	246
	RED - 6	4
	TEU	11
	VANR	17
	STP UKUPNO	299
MEHANIZACIJA, Mostar	PREV	28
	RED	900
	RED - 6	116
	TEU	115
	VANR	74
	STP UKUPNO	1.233

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
MP LIDO COMPANY, Mostar	PREV	58
	RED	179
	RED - 6	21
	TEU	48
	VANR	11
	STP UKUPNO	317
OPĆINA UKUPNO		8.458
STP NEUM, Neum	PREV	17
	RED	239
	RED - 6	0
	TEU	13
	VANR	2
	STP UKUPNO	271
OPĆINA UKUPNO		271
AGRAM, Prozor - Rama	PREV	13
	RED	275
	RED - 6	11
	TEU	36
	VANR	10
	STP UKUPNO	345
PROZOR-BENZ, Prozor - Rama	PREV	13
	RED	253
	RED - 6	7
	TEU	10
	VANR	4
	STP UKUPNO	287
OPĆINA UKUPNO		632
AK EL-GO, Stolac	PREV	41
	RED	431
	RED - 6	0
	TEU	30
	VANR	20
	STP UKUPNO	522
OPĆINA UKUPNO		522
AGRAM, Čapljina	PREV	111
	RED	600
	RED - 6	1
	TEU	71
	VANR	22
	STP UKUPNO	805
CROATIA – REMONT, Čapljina	PREV	121
	RED	398
	RED - 6	0
	TEU	109
	VANR	13
	STP UKUPNO	641

nastavak tabele 8. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
TEH-HERCEGOVINA, Čapljina	PREV	17
	RED	248
	RED - 6	22
	TEU	27
	VANR	9
	STP UKUPNO	323
OPĆINA UKUPNO		1.769
AGRAM, Čitluk	PREV	39
	RED	688
	RED - 6	34
	TEU	73
	VANR	19
	STP UKUPNO	853
TEH-HERCEGOVINA, Čitluk	PREV	24
	RED	449
	RED - 6	64
	TEU	116
	VANR	12
	STP UKUPNO	665
OPĆINA UKUPNO		1.518
AGRAM, Konjic	PREV	41
	RED	657
	RED - 6	30
	TEU	69
	VANR	24
	STP UKUPNO	821
REMIS, Konjic	PREV	55
	RED	437
	RED - 6	22
	TEU	57
	VANR	15
	STP UKUPNO	586
OPĆINA UKUPNO		1.407
OSING, Jablanica	PREV	28
	RED	392
	RED - 6	15
	TEU	41
	VANR	18
	STP UKUPNO	494
OPĆINA UKUPNO		494

2.1.7. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Zapadno - hercegovačkom kantonu

Tabela 9. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Zapadno - hercegovačkom kantonu

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Grude	PREV	89
	RED	480
	RED - 6	0
	TEU	77
	VANR	15
	STP UKUPNO	661
STP JAKOV MIKULIĆ, Grude	PREV	35
	RED	243
	RED - 6	0
	TEU	101
	VANR	2
	STP UKUPNO	381
VISOKA, Grude	PREV	46
	RED	214
	RED - 6	0
	TEU	29
	VANR	4
	STP UKUPNO	293
OPĆINA UKUPNO		1.335
AGRAM, Ljubuški	PREV	153
	RED	745
	RED - 6	0
	TEU	108
	VANR	32
	STP UKUPNO	1.038
CROTEHNA, Ljubuški	PREV	68
	RED	666
	RED - 6	65
	TEU	106
	VANR	18
	STP UKUPNO	923
OPĆINA UKUPNO		1.961
AGRAM, Posušje	PREV	16
	RED	53
	RED - 6	0
	TEU	9
	VANR	1
	STP UKUPNO	79
AUTO-INĐILOVIĆ, Posušje	PREV	81
	RED	565
	RED - 6	57
	TEU	148
	VANR	25
	STP UKUPNO	876
LAGER, Posušje	PREV	27
	RED	365
	RED - 6	3
	TEU	36
	VANR	8
	STP UKUPNO	439

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
OPĆINA UKUPNO		1.394
AUTO LIJANOVICI 1, Široki Brijeg	PREV	37
	RED	466
	RED - 6	28
	TEU	60
	VANR	14
	STP UKUPNO	605
AUTO LIJANOVICI 2, Široki Brijeg	PREV	40
	RED	327
	RED - 6	45
	TEU	83
	VANR	12
	STP UKUPNO	507
AUTOCENTAR, Široki Brijeg	PREV	135
	RED	1.215
	RED - 6	0
	TEU	164
	VANR	24
	STP UKUPNO	1.538
OPĆINA UKUPNO		2.650

2.1.8. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Kantonu Sarajevo

Tabela 10. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Kantonu Sarajevo

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AUTODELTA, Centar	PREV	70
	RED	2.571
	RED - 6	0
	TEU	103
	VANR	208
	STP UKUPNO	2.952
OPĆINA UKUPNO		2.952
AMARIN TREJD, Hadžići	PREV	30
	RED	890
	RED - 6	88
	TEU	121
	VANR	35
	STP UKUPNO	1.164
TRZ HADŽIĆI, Hadžići	PREV	17
	RED	514
	RED - 6	26
	TEU	40
	VANR	9
	STP UKUPNO	606
OPĆINA UKUPNO		1.770
AGRAM. Iliča	PREV	9
	RED	989
	RED - 6	117
	TEU	151
	VANR	43
	STP UKUPNO	1.309
BIHAMK, Iliča	PREV	40
	RED	1.065
	RED - 6	77
	TEU	113
	VANR	69
	STP UKUPNO	1.364
ŠILJAK, Iliča	PREV	27
	RED	913
	RED - 6	63
	TEU	89
	VANR	84
	STP UKUPNO	1.176
OPĆINA UKUPNO		3.849
OSING, Ilijaš	PREV	1
	RED	872
	RED - 6	73
	TEU	70
	VANR	62
	STP UKUPNO	1.078
OPĆINA UKUPNO		1.078
ASA PSS, Novi Grad	PREV	4
	RED	288
	RED - 6	4
	TEU	37
	VANR	35
	STP UKUPNO	368

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
CENTROTRANS TRANZIT, Novi Grad	PREV	144
	RED	751
	RED - 6	288
	TEU	292
	VANR	49
	STP UKUPNO	1.524
HIDROGRADNJA, Novi Grad	PREV	59
	RED	318
	RED - 6	88
	TEU	107
	VANR	28
	STP UKUPNO	600
KJKP GRAS Depo trolejbusa, Novi Grad	PREV	30
	RED	147
	RED - 6	37
	TEU	40
	VANR	4
	STP UKUPNO	258
KJKP GRAS, Velika Drveta 1, Novi Grad	PREV	65
	RED	818
	RED - 6	76
	TEU	76
	VANR	45
	STP UKUPNO	1.080
REMIS, Novi Grad	PREV	6
	RED	3.243
	RED - 6	326
	TEU	384
	VANR	309
	STP UKUPNO	4.268
AGRAM, Novi Grad	PREV	112
	RED	2.127
	RED - 6	20
	TEU	213
	VANR	216
	STP UKUPNO	2.688
OPĆINA UKUPNO		10.786
AC QUATTRO, Novo Sarajevo	PREV	244
	RED	2.281
	RED - 6	3
	TEU	256
	VANR	280
	STP UKUPNO	3.064
AUTOCENTAR BH, Novo Sarajevo	PREV	117
	RED	2.758
	RED - 6	219
	TEU	268
	VANR	269
	STP UKUPNO	3.631

nastavak tabele 10. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
UNIS AUTOMOBILI I DIJELOVI, Novo Sarajevo	PREV	201
	RED	860
	RED - 6	0
	TEU	131
	VANR	65
	STP UKUPNO	1.257
OPĆINA UKUPNO		7.952
OSING, Vogošća	PREV	36
	RED	897
	RED - 6	23
	TEU	74
	VANR	68
	STP UKUPNO	1.098
TMP AHMETSPAHIĆ, Vogošća	PREV	12
	RED	62
	RED - 6	3
	TEU	21
	VANR	2
	STP UKUPNO	100
OPĆINA UKUPNO		1.198

2.1.9. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda u Kantonu 10.
Tabela 11. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Kantonu 10.

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
FINVEST DRVAR, Drvvar	PREV	34
	RED	148
	RED - 6	0
	TEU	24
	VANR	6
	STP UKUPNO	212
OPĆINA UKUPNO		212
AUTOSERVIS VILA, Kupres	PREV	10
	RED	121
	RED - 6	0
	TEU	2
	VANR	3
	STP UKUPNO	136
OPĆINA UKUPNO		136
AC KRŽELJ, Livno	PREV	45
	RED	612
	RED - 6	0
	TEU	55
	VANR	36
	STP UKUPNO	748
EUROSERVIS, Livno	PREV	47
	RED	655
	RED - 6	13
	TEU	60
	VANR	24
	STP UKUPNO	799
2000-DARC, Livno	PREV	38
	RED	240
	RED - 6	0
	TEU	35
	VANR	5
	STP UKUPNO	318
OPĆINA UKUPNO		1.865
AGRAM, Tomislavgrad	PREV	19
	RED	266
	RED - 6	3
	TEU	40
	VANR	9
	STP UKUPNO	337
AGROMAN, Tomislavgrad	PREV	11
	RED	247
	RED - 6	3
	TEU	23
	VANR	3
	STP UKUPNO	287
CROTEHNA, Tomislavgrad	PREV	28
	RED	456
	RED - 6	22
	TEU	113
	VANR	14
	STP UKUPNO	633
OPĆINA UKUPNO		1.257

2.2. STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM PREGLEDIMA

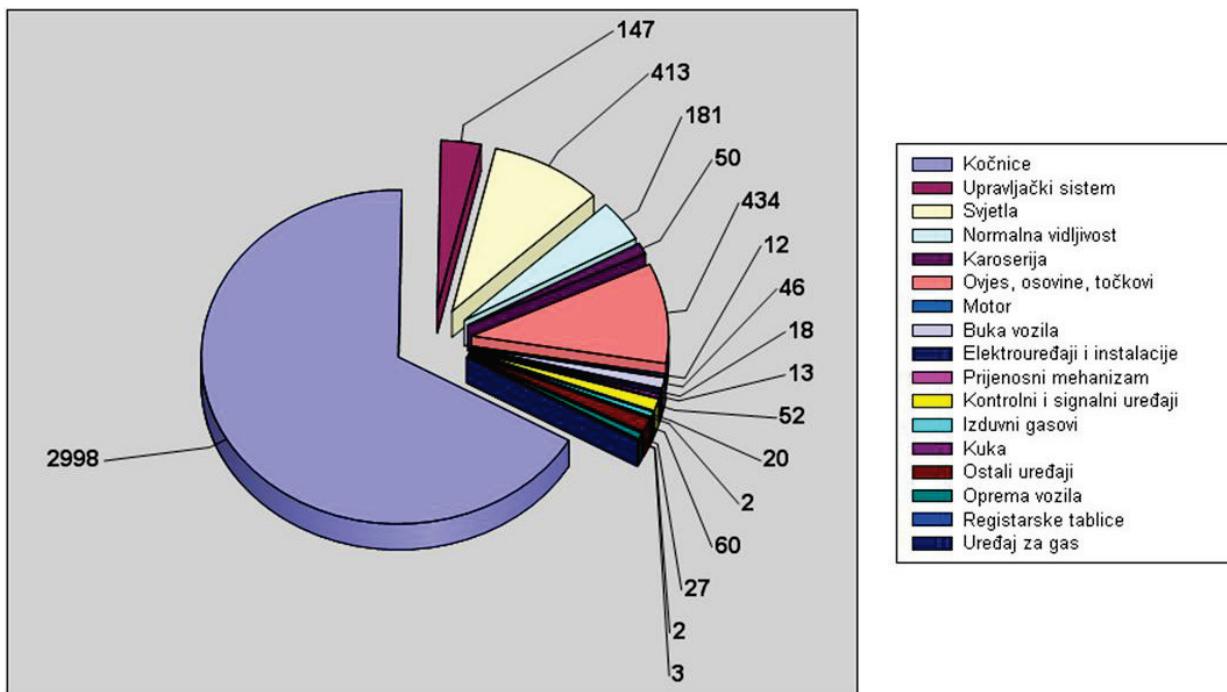
U ovom broju biltena biti će data i kraća analiza podataka o uočenim greškama i kvarovima prilikom pregleda vozila, kao i prosječna starost vozila u ovom periodu.

Tabela 12. Prosječna starost vozila period 1.1.- 31.3.2010. godine

VRSTE VOZILA	Prosječna starost
L1 - MOPED	5,77
L2 - MOPED	2
L3 - MOTOCIKL	9,93
L5 - MOTORNI TRICIKL	11,25
L6 - LAKI ČETVEROČIKL	2,5
L7 - ČETVEROČIKL	3,33
M1 - PUTNIČKI AUTOMOBIL	15,46
M2 - AUTOBUS	15,55
M3 - AUTOBUS	19
N1 - TERETNO VOZILO	12,42
N2 - TERETNO VOZILO	19,01
N3 - TERETNO VOZILO	16,37
O1 - PRIKLJUČNO VOZILO	10,14
O2 - PRIKLJUČNO VOZILO	13,51
O3 - PRIKLJUČNO VOZILO	20,38
O4 - PRIKLJUČNO VOZILO	14,82
RADNA MAŠINA	12,84
T1 - TRAKTOR	22,62
T2 - TRAKTOR	24,15
T3 - TRAKTOR	20,59
T4 - TRAKTOR	22,61
T5 - TRAKTOR	18,6

Tabela 13. Broj neispravnih vozila i kvarova po pojedinim uređajima period 1.1.-31.3.2010. godine

Broj neispravnih vozila na prvom pregledu	2.238
Broj neispravnih vozila na ponovljenom pregledu	49
Ukupan broj kvarova	4.478

Grafikon 1. Broj kvarova po sistemima kvarova period 1.1.- 31.3.2010. godine

Tabela 14. Broj neispravnosti po pojedinim sistemima/podsistemima/uređajima

Sistem/Podsistem/Uređaj		Broj neispravnosti	%učešća u nesispravnosti sistema	%učešća u ukupnom broju neispravnosti
Kočnice	Mehaničko stanje i funkcionalnost	Ostalo	0	0
		Nosač pedale radne kočnice (nožna komanda)	126	4,2
		Stanje pedale i radni hod	4	0,13
		Vakuumska pumpa ili kompresor i rezervoar	1	0,03
		Indikator ili pokazivač upozorenja o niskom pritisku	1	0,03
		Ručni kočni ventil	21	0,7
		Parkirna kočnica, komanda	174	5,8
		Kočni ventil (nožni ventili, ventili za rasterećenje, regulatori-ratzvodnici, rele-ventili)	52	1,73
		Spojničke glave za kočenje prikolice	0	0
		Rezervoar za vazduh pod pritiskom	1	0,03
		Servo jedinice kočnice, glavni kočni cilindar (hidraulični sistem)	15	0,5
		Kruti kočni vodovi	29	0,97
		Elastični kočni vodovi	51	1,7
		Kočne obloge (pločice disk kočnice)	201	6,7
		Kočni doboši, kočni diskovi	126	4,2
		Kočna elastična užad, poluge, poluge mehaničkog prijenosnog mehanizma	18	0,6
		Uređaji za aktiviranje kočnice (uključujući akumulaciono-opružne cilindre ili hidraulične kočne cilindre)	14	0,47
		Ventili za mjerjenje opterećenja		
	Performanse i efikasnost	Regulator sile kočenja	76	2,54
		Sistem za dugotrajno kočenje (gdje je ugrađen ili ako se zahtjeva)	0	0
		ABS (gdje je ugrađen ili ako se zahtjeva)	0	0
		Ukupno	910	30,33
		Perfomance i efikasnost radne kočnice	1043	34,79
	Upravljački sistem	Perfomance i efikasnost pomoćne kočnice	767	25,58
		Perfomance i efikasnost parkirne kočnice	277	9,24
		Sistem za dugotrajno kočenje (uključujući motornu kočnicu)	1	0,03
		Ukupno	2088	69,64
		Ostalo		
Uređaji za osvjetljavanje i svjetlosnu signalizaciju	Uređaji za osvjetljavanje	Točak upravljača (volan)	11	7,48
		Stup upravljača	1	0,68
		Prijenosni mehanizam upravljača	22	14,97
		Poluge i zglobovi upravljača	109	74,15
		Servo-upravljač	1	0,68
		Amortizer upravljača	3	2,04
		Graničnik ugla zakretanja upravljača	0	0
		Ukupno	147	100
	Signalizacija	Ostalo	0	0
		Kratko svjetlo	77	18,64
		Dugo svjetlo	38	9,2
		Prednje svjetlo za maglu	8	1,94
		Pokretno svjetlo (reflektori za osvjetljivanje radova)	0	0
		Svetlo za vožnju unatrag	25	6,05
		Prednja pozicionska svjetla	22	5,33
		Stražnja pozicionska svjetla	35	8,47
		Stražnje svjetlo za maglu	1	0,24
		Parkirna svjetla	1	0,24
		Gabaritna svjetla	0	0
		Svetla registrarske tablice	45	10,9

nastavak tabele 14. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj	Broj neispravnosti	%učešća u nesispravnosti sistema	%učešća u ukupnom broju neispravnosti
Uređaji za osvjetljavanje i svjetlosnu signalizaciju	Žuta rotacijska ili treptava svjetla	0	0
	Plava ili crvena rotacijska ili treptava svjetla	0	0
	Katadiopteri	1	0,24
	Stop svjetla	89	21,55
	Pokazivači smjera	69	16,71
	Uređaj za istovremeno uključivanje svih pokazivača smjera	2	0,48
	Ukupno	413	99,99
Uređaji koji omogućuju normalnu vidljivost	Ostalo	0	0
	Vjetrobran i druge staklene površine	149	82,32
	Brisači i peraći vjetrobrana	8	4,42
	Vozacka ogledala	24	13,26
	Ukupno	181	100
Samonošiva karoserija te šasija sa kabinom i nadogradnjom	Ostalo	0	0
	Samonošiva karoserija	33	66
	Šasija	5	10
	Kabina	8	16
	Nadgradnja	4	8
Elementi ovjesa, osovine, točkovi	Ukupno	50	100
	Ostalo	0	0
	Polužje ovjesa	114	26,27
	Zglobovi ovjesa	178	41,01
	Amortizeri	6	1,38
	Opruge	12	2,76
	Glavina točka	2	0,46
	Naplatci - felge	0	0
Motor	Pneumatići	122	28,11
	Ukupno	434	99,99
	Ostalo	0	0
	Oslonci motora	3	25
	Zauljenost motora	4	33,33
Buka vozila	Sistem za paljenje	3	25
	Razvodni mehanizam	2	16,67
	Sistem za napajanje gorivom	0	0
	Ukupno	12	100
Elektrouređaji i instalacije	Ostalo	0	0
	Buka u mirovanju vozila sa upaljenim motorom	46	100
	Ukupno	46	100
	Ostalo	0	0
	Elektropokretač	11	61,11
Prijenosni mehanizam	Generator	0	0
	Akumulator	0	0
	Kontakt brava	0	0
	Električni vodovi	7	38,89
	Ukupno	18	100
	Ostalo	0	0
Kontrolni i signalni uređaji	Kvačilo	7	53,85
	Mjenjač	2	15,38
	Vratila, diferencijal i poluvratila	4	30,77
	Lanac, lančanici, remen, remenice	0	0
	Ukupno	13	100
	Ostalo	0	0
Kontrolni i signalni uređaji	Brzinomjer s putomjerom	11	21,15
	Kontrolna plava lampa za dugo svjetlo	3	5,77
	Sirena	12	23,08
	Tahograf ili nadzorni uređaj (euro tahograf)	3	5,77
	Ograničivač brzine	0	0
	Svetlosni ili zvučni signal pokazivača smjera	21	40,38
	Ukupno	52	100

nastavak tabele 14. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj		Broj neispravnosti	%učešća u nesispravnosti sistema	%učešća u ukupnom broju neispravnosti
Kontrolni i signalni uređaji	Ostali signalni uređaji za kontrolu rada pojedinih mehanizama ugrađenih na vozilu	2	3,85	0,04
	Ukupno	52	100	1,17
Ispitivanje izduvnih gasova motornih vozila	Ostalo	0	0	0
	Izduvni sistem	14	70	0,31
	Usisni sistem	0	0	0
	Sistem za paljenje	2	10	0,04
	Sistem za napajanje gorivom	0	0	0
	Razvodni mehanizam	0	0	0
	vozila BEZ KATALIZATORA - ispitivanje zapreminskeg sadržaja ugljen monoksida (CO) u izduvnom gasu na brzini vrtnje praznog hoda	0	0	0
	vozila SA KATALIZATOROM - ispitivanje zapreminskeg sadržaja ugljen monoksida (CO) u izduvnom gasu pri povišenoj brzini vrtnje i pri brzini vrtnje praznog hoda. Izračunavanje faktora zraka lambda na povišenoj brzini vrtnje	1	5	0,02
	DIZEL - ispitivanje srednjeg stepena zacrnjenja izduvnog gase	3	15	0,07
	Ukupno	20	100	0,44
Uređaj za spajanje vučnog i priključnog vozila	Ostalo	0	0	0
	Mehanička spojnica	1	50	0,02
	Električni priključak spojnica	1	50	0,02
	Ukupno	2	100	0,04
Ostali uređaji i dijelovi vozila	Ostalo	0	0	0
	Unutrašnjost kabine, sjedala i prostora za putnike	12	20	0,27
	Uređaj za ventilaciju kabine i vjetrobrana	2	3,33	0,04
	Vrata vozila	6	10	0,13
	Pokretni prozori i krovovi	2	3,33	0,04
	Brave	7	11,67	0,16
	Izlaz za slučaj opasnosti	0	0	0
	Blatobrani	9	15	0,2
	Branici	22	36,67	0,49
	Sigurnosni pojasevi	0	0	0
	Dodatne komande za vozilo kojim upravlja osoba sa tjelesnim nedostacima	0	0	0
	Kontrola ispravnosti ograničivača brzine na motociklima opremljenim varijatorskim elementima transmisije	0	0	0
	Ukupno	60	100	1,33
Oprema vozila	Ostalo	0	0	0
	Aparat za gašenje požara	7	25,93	0,16
	Sigurnosni trougao	4	14,81	0,09
	Kutija prve pomoći	7	25,93	0,16
	Klinasti podmetači	0	0	0
	Čekić za razbijanje stakla u slučaju nužde	0	0	0
	Rezervne žarulje	4	14,81	0,09
	Rezervni točak ili tuba zraka pod pritiskom ili adekvatno ljepljivo	3	11,11	0,07
	Sajla ili poluga za vuču	2	7,41	0,04
	Ukupno	27	100	0,61
Registerske tablice	Ostalo	0	0	0
	Registerske tablice	2	100	0,04
	Ostale oznake	0	0	0
	Ukupno	2	100	0,04
Uređaj za gas	Ostalo	0	0	0
	Gasna instalacija na vozilu	2	66,67	0,04
	Rezervoar gasa	0	0	0

nastavak tabele 14. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj	Broj neispravnosti	%učešća u nesispravnosti sistema	%učešća u ukupnom broju neispravnosti
Uređaj za gas	Armatura rezervoara gasa	0	0
	Isparavač gasa (za LPG)	0	0
	Regulator pritiska	1	33,33
	Vodovi za gas niskog pritiska	0	0
	Vodovi za sredstva za grjanje	0	0
	Električni uređaji i instalacije	0	0
	Tehničko uputstvo za uređaj za gas	0	0
	Naljepnica sa oznakom gasa	0	0
	Ukupno	3	100

U 2009. godini je u prva tri mjeseca obavljeno ukupno 123.260 svih vrsta pregleda, dok je u 2010. godini u istom periodu obavljeno 130.341 svih vrsta pregleda.

Došlo je do značajnog porasta broja obavljenih pregleda, s tim da je tome doprinjela i odluka Državnog ministarstva transporta i komunikacija, kojom se radi promjene vlasništva nad vozilom i radi produženja registracije kod novoprizvodenih vozila mora obaviti vanredni pregled.

3. CERTIFICIRANJE

Autor: Semir Selimović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Uvod

Certificiranje vozila u najkraćem se može opisati kao ocjenjivanje usklađenosti vozila sa propisanim zahtjevima za iste. Po osnovu ispitivanja vozila izdaje se Certifikat kojim se potvrđuje da je vozilo koje je ispitivano usklađeno sa zahtjevima iz odgovarajućeg važećeg propisa.

Na osnovu člana 6. stav 3. Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na cestama ("Službeni glasnik BiH", br. 6/06, 75/06 i 44/07), ministar komunikacija i prometa, u saradnji s tijelom nadležnim za unutrašnje poslove, donio je: **Pravilnik o certificiranju vozila i uvjetima koje organizacije za certificiranje vozila moraju ispuniti**, (Službeni glasnik BiH, 41/08 od 20.05.2008., Službene novine FBiH, 30/08 od 29.05.2008.), a kojim su poslovi certificiranja podijeljeni u nekoliko oblasti.

Pravilnikom je definisan način i postupak certificiranja vozila koja se pojedinačno ili serijski proizvode, prepravljaju, popravljaju nakon težih saobraćajnih nezgoda, bitnije unapređuju, vozila kod kojih se mijenjaju sklopovi i uređaji bitni za sigurno učešće u saobraćaju, vozila koja se koriste za prijevoz opasnih materija i vozila za prijevoz lako kvarljive robe. Definisani su i uvjeti koje treba da ispune organizacije koje se bave certificiranjem vozila, kao i vođenje evidencije o izdatim potvrdama i certifikatima.

Prepravka vozila je promjena kojom se:

1. mijenjaju tehničke karakteristike vozila,
2. dodaju ili skidaju određeni sklopovi ili uređaji, pri čemu se mijenja prвobitno stanje ili se mijenja marka, tip i vrsta vozila,
3. mijenjaju elementi karoserije-šasije bitni za učvršćivanje elemenata oslanjanja i sistema upravljanja i prijenosa osnovnih sklopova, upravljačkog sistema i sistema kočenja,
4. vrši ugradnja motora drugog tipa, vrste i karakteristika,
5. vrši ugradnja uređaja za pogon vozila na alternativna goriva i dr.

Usaglašenost sa standardima i propisima znači da konstrukcione i tehničke karakteristike vozila i njihovih sklopova i dijelova moraju biti u skladu sa važećim nacionalnim propisima i standardima, a ako za vozila i njihove dijelove i sklopove nisu doneseni odgovarajući nacionalni propisi, tada se primjenjuju međunarodni propisi, odnosno normativi proizvođača. Isto tako, ako za vozila i njihove sklopove i dijelove nema propisa, standarda ili normativa proizvođača, tada se primjenjuju uobičajena pravila tehnike, odnosno pravila koja odredi Ministarstvo komunikacija i prometa, na prijedlog organizacija koje obavljaju certificiranje, a u skladu s prihvatljivim tehničkim rješenjima.

Šta čini certificiranje

Certificiranje sačinjavaju administrativni i tehnički poslovi, kao i poslovi ispitivanja.

Administrativni i tehnički poslovi pri certificiranju su:

- a) Pripremanje kataloga promjena na vozilima koja su predmet certificiranja;
- b) Definiranje uvjeta za primjenu međunarodnih propisa i standarda iz oblasti certificiranja vozila i davanje instrukcija za njihovu primjenu;
- c) Predlaganje prioriteta u preuzimanju direktiva EU, kao i prioriteta u preuzimanju evropskih i drugih međunarodnih standarda u oblasti cestovnih vozila;
- d) Učestvovanje u postupku preuzimanja direktiva EU i standarda EU i drugih zemalja;
- e) Definiranje i predlaganje procedura za ispitivanje i certificiranje vozila;
- f) Pripremanje i predlaganje propisa iz oblasti certificiranja cestovnih vozila za prijevoz opasnih

- materija, lako kvarljive robe, vozila za prijevoz žive stoke i vozila za prijevoz specijalnih tereta (prijevoz novca, itd.);
- g) Pripremanje i predlaganje propisa iz oblasti certificiranja cestovnih vozila na alternativna goriva (LPG, CNG, itd.);
 - h) Pripremanje i predlaganje propisa, te koordiniranje usklađenosti propisa i procesa provođenja certificiranja i homologacije cestovnih vozila, njihovih sklopova i dijelova;
 - i) Pripremanje i predlaganje Ministarstvu uvjeta koje ispitna tijela moraju zadovoljiti u svrhu njihovog ovlašćivanja;
 - j) Davanje mišljenja Ministarstvu o sposobljenosti organizacija koje apliciraju za ispitna tijela;
 - k) Organiziranje i vršenje edukacije kadrova za obavljanje ispitivanja i pregleda vozila u svrhu certificiranja;
 - l) Organiziranje i održavanje baze podataka i informacione mreže ispitnih tijela;
 - m) Formiranje centralne baze podataka o vozilima koja su podvrgnuta ispitivanju i certificiranju;
 - n) Vršenje administrativne, tehničke i stručne kontrole nad radom ispitnih tijela;
 - o) Predlaganje kriterija za formiranje cijena usluga i raspodjele sredstava naplaćenih po ovom osnovu, na osnovu kojih će Ministarstvo utvrditi cjenovnik;
 - p) Podnošenje izvještaja Ministarstvu o svom radu i o radu ispitnih tijela.

Poslovi ispitivanja pri certificiranju su:

- a) identifikacija vozila;
- b) utvrđivanje tehničkih karakteristika;
- c) namjenske prepravke i rekonstrukcije vozila;
- d) ugradnja novih sklopova, uređaja i opreme za vozila;
- e) rekonstrukcija vozila sa pogonom motora na alternativna goriva;
- f) certificiranje vozila za prijevoz opasnih materija u skladu sa međunarodnim sporazumom o prijevozu opasnih materija ADR;
- g) certificiranje vozila za prijevoz lako kvarljive robe u skladu sa međunarodnim sporazumom o prijevozu lako kvarljive robe ATP;
- h) certificiranje novih konstrukcija i pojedinačno proizvedenih vozila.

Poslove iz oblasti certificiranja vozila obavljaju organizacije koje dobiju odobrenje od Ministarstva. Organizacije koje obavljaju poslove iz oblasti certificiranja vozila su organizacije koje obavljaju administrativne i tehničke poslove iz oblasti certificiranja i ispitna tijela koja vrše odgovarajuća ispitivanja iz oblasti certificiranja vozila na ispitnim mjestima.

Odobrenje za obavljanje odgovarajućih ispitivanja iz oblasti certificiranja vozila se može dati organizaciji (ispitnom tijelu) koja ispunjava sljedeće uvjete:

- a) da na svakom ispitnom mjestu, na istom lokalitetu, raspolaže odgovarajućim radioničkim prostorom u kojem je moguće obavljanje pregleda vozila, a koji mora zadovoljiti uvjete s obzirom na vanjske dimenzije vozila, u kojima je moguć nesmetan rad saradnika koji obavljaju pregled vozila i druge stručne i tehničke poslove za koje je ispitno tijelo ovlašteno, te da raspolaže odgovarajućim uredskim prostorom i odgovarajućom opremom.
- b) da posjeduje odgovarajuću ispitnu opremu za određena pojedinačna ispitivanja.
- c) da posjeduje stručnu literaturu, stručne kataloge sa tehničkim podacima vozila.
- d) da posjeduje odgovarajuću računarsku opremu (računar, štampač) i digitalni fotoaparat.
- e) da ima najmanje jednog, stalno zaposlenog na poslovima ispitivanja, saradnika, VII stepena stručne spreme mašinstva, smjera motori i vozila (ili radno iskustvo od najmanje 3 godine na poslovima održavanja, servisiranja i ispitivanja vozila), i stalno zaposlenog jednog saradnika IV stepena stručne spreme mašinskog ili saobraćajnog/cestovnog smjera, za obavljanje stručnih i tehničkih poslova u postupku certificiranja i jednog, stalno zaposlenog, saradnika najmanje IV stepena stručne spreme za obavljanje administrativnih poslova.
- f) ako isto ispitno tijelo ima više ispitnih mjesta, za svako ispitno mjesto treba da ispunjava uvjete iz tačke a) stava (3);

- g) da na svakom ispitnom mjestu osigura uvjete za obavljanje tehničkih i stručnih poslova prenesenih ovlaštenjem, a u skladu sa pozitivnim propisima iz oblasti primjene ovog pravilnika;
- h) da saradnici imaju licencu za obavljanje ovih poslova;
- i) da za rukovođenje poslovima ispitivanja ima najmanje jednog zaposlenika VII stepena stručne spreme mašinstva, smjera motori i vozila
- j) da za obavljanje poslova ispitivanja statičkog elektriciteta i protiveksplozivne zaštite ima najmanje jednog zaposlenika IV stepena elektro struke.
- k) da posjeduje dokumentirani sistem upravljanja kvalitetom.

Zaposlenici koji će obavljati stručne i tehničke poslove ispitivanja vozila su dužni položiti ispit prema programu za osposobljavanje za poslove provođenja postupka ispitivanja vozila. Program donosi Ministarstvo na prijedlog organizacije i imenuje Komisiju za polaganje ovog ispita. O položenom ispitnu prema ovom programu organizacije izdaju licence zaposlenicima.

Izdavanje odobrenja za obavljanje administrativnih i tehničkih poslova iz oblasti certificiranja vozila, utvrđenih Pravilnikom, vrši se na osnovu provedenog javnog konkursa. Pri izboru, Ministarstvo će cijeniti predloženi program funkcioniranja procesa certificiranja u BiH, kao i sve druge relevantne elemente. Odobrenje za obavljanje poslova odgovarajućih ispitivanja iz oblasti certificiranja se izdaje na prijedlog organizacije koja obavlja administrativne i tehničke poslove iz oblasti certificiranja, utvrđene Pravilnikom.

Organizacije koje obavljaju administrativne i tehničke poslove iz oblasti certificiranja su dužne cijelo vrijeme ispunjavati uvjete za njihovo obavljanje. Organizaciji koja prestane ispunjavati uvjete za obavljanje poslova iz oblasti certificiranja će se ukinuti izdato odobrenje.

Postupak certificiranja

Vlasnik ili korisnik vozila koje će se ispitivati i certificirati podnosi zahtjev organizaciji za administrativne i tehničke poslove iz oblasti certificiranja putem ovlaštenog ispitnog tijela, uz koji je dužan priložiti, prema potrebi, i dokumentaciju o obavljenoj prepravci, te odgovarajuće certifikate (ateste) ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba za izvođenje prepravki, a koju čine:

- a) dokaz o vlasništvu u vidu potvrde o registraciji (saobraćajna knjižica), kupoprodajnog ugovora, računa ili carinske deklaracije.
- b) prospektni ili tehnički materijal nosioca proizvodnog programa po kom je izvršena adaptacija ili rekonstrukcija.
- c) tehnička dokumentacija po kojoj je izvršena prepravka (proračuni sa crtežima analognim fabričkoj dokumentaciji imajući u vidu uvjete u kojima se planira eksploatacija prepravljenog vozila).
- d) drugi raspoloživi materijal po kom su rađene prepravke na vozilu i
- e) drugu dostupnu dokumentaciju.

Potrebna dokumentacija koja se podnosi ispitnom tijelu ovlaštenom za provođenje ispitivanja zavisi od vrste ispitivanja i definirana je pravilnikom. Dokumentacija za certificiranje ne prilaže se uz zahtjev ako ispitno tijelo raspolaže s homologacijskim dokumentom, odnosno ako je na određenom uređaju otisnut znak priznate homologacije. Ovlašteno ispitno tijelo odlučuje o prihvatanju ili odbijanju zahtjeva na osnovu uvida u priloženu dokumentaciju i stanje vozila. U slučaju odbijanja zahtjeva predstavnik ovlaštenog ispitnog tijela saopštava podnosiocu zahtjeva razloge za odbijanje i daje preporuke za korekcije u pogledu potrebne dokumentacije.

Ispitivanje vozila se sastoji iz snimanja i provjere ispunjavanja zahtjeva utvrđenih nacionalnih i međunarodnih propisa za vozila, sklopove ili uređaje koji su predmet certificiranja. Ispitivanje vozila, sklopova ili uređaja, obavlja se u odgovarajućem prostoru i s odgovarajućom opremom, te po procedurama koje definira Ministarstvo na prijedlog organizacije.

Snimanje vozila, sklopova i uređaja na vozilu, sastoji se iz mjeranja i utvrđivanja na odgovarajući način, identifikacijskih podataka i tehničkih karakteristika vozila (karakteristične dimenzije i mase,

opterećenja osovina, snaga i zapremina motora, maksimalna brzina, ugrađeni sistemi prijenosa snage, elastičnog oslanjanja, kočenja, upravljanja, itd.) obavlja se s odgovarajućom opremom, te po procedurama koje definira Ministarstvo. Za provođenje snimanja, odnosno ispitivanja karakteristika vozila, sklopova i uređaja ovlaštena ispitna tijela koriste posebne obrasce (zapise) koji omogućavaju formiranje Izvještaja o ispitivanju. Obrasci koji će se koristiti za snimanja, odnosno ispitivanja sa svim neophodnim podacima o vlasniku vozila, vozilu, obavljenim ispitivanjima, izvedenim prepravkama, mjestu i datumu provedenog ispitivanja, kao i Izvještaj o ispitivanju koji će biti definirani od strane Ministarstva.

Ispitno tijelo može obavljati poslove ili njihov dio na ispitivanju vozila zavisno od svoje opremljenosti i uposlenosti educiranih kadrova. Poslove ispitivanja obavljaju licencirane stručne osobe pri čemu je odgovorna osoba za provedena ispitivanja rukovodilac ispitnog tijela. Izvještaj o provedenom ispitivanju svojim potpisima potvrđuju rukovodilac ispitnog tijela i licencirane stručne osobe koje su izvršile ispitivanje.

Troškove ispitivanja i izdavanje potvrde o ispitivanju vozila, odnosno certifikata za određenu namjenu, prema jedinstvenom cjenovniku ispitivanja vozila koji propisuje Ministarstvo, a na prijedlog organizacije, snosi podnositelj zahtjeva.

Na osnovu provedenog ispitivanja i dostavljenog izvještaja o ispitivanju od strane ispitnog tijela, stručne obrade cjelokupne dostavljene dokumentacije, organizacija izdaje potvrdu o ispitivanju ili certifikat određene namjene. Za svako ispitano vozilo, kao i dijelove, izdaje se potvrda ili certifikat o usklađenosti za ono što je predmet certificiranja. Ako se pri ispitivanju utvrdi da vozilo ne ispunjava propisane uvjete izdaje se potvrda o neusklađenosti.

Potvrda o ispitivanju vozila i certifikat (kao i kopija ova dva dokumenta) se putem ispitnog tijela ili direktno na adresu podnositelja zahtjeva dostavlja/izdaje podnositelju zahtjeva za ispitivanje vozila što prije, a najkasnije u roku 7 dana od dana podnošenja zahtjeva. Ako vlasnik vozila izgubi ili iz bilo kojih drugih razloga ostane bez potvrde o ispitivanju ili certifikata može zatražiti izdavanje kopije potvrde ili certifikata.

Ako se prilikom kontrole nad radom ispitnih tijela od strane organizacije utvrdi da su u zapisima za provođenje snimanja i izvještaju o ispitivanju, odnosno ispitivanja karakteristika vozila, sklopova i uređaja uneseni netačni podaci ili se isti izgube, snimanje će se ponoviti. Ponavljanje postupka će se provesti u slučaju otklanjanja nedostataka koji su saopćeni podnositelju zahtjeva nakon prethodno provedenog postupka. Troškove ponovljenog postupka ispitivanja snosi strana koja ga je uzrokovala.

Ispitno tijelo i organizacija vode evidenciju o ispitivanju vozila po abecednom redu podnositelja zahtjeva i po rednom broju certifikata. Organizacija mora formirati bazu podataka koja će sadržavati sve relevantne podatke o podnositelju zahtjeva, vozilu, tehničkim karakteristikama, obavljenim izmjenama, itd.

Certificiranje obuhvata još i čuvanje Izvještaja o ispitivanju i certifikata, arhiviranje, uvid u dokumentaciju kao i ostale odredbe o certificiranju.

Dokumentaciju organizacije daju na uvid upravnim tijelima koja obavljaju nadzor nad radom iste. Kopije dokumentacije se mogu davati zainteresiranim fizičkim i pravnim osobama koje su učesnici u procesu certifikacije (podnositelji zahtjeva, itd.).

Zaključak

Ovo su samo neke osnovne naznake o certificiranju vozila u smislu pojašnjenja Pravilnika o certificiranju i uvjetima koje organizacije za certificiranje trebaju ispuniti. Takođe dato je i pojašnjenje toka postupka certificiranja vozila i potrebe da se kvalitetno izvrši vođenje evidencije i arhiviranje podataka o izvršenim certificiranjima vozila.

4. HOMOLOGACIJA U BIH - II DIO

Autor: Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

U prošlom broju biltena su date osnovne informacije, šta je to homologacija i kako se ona obavlja. U ovom broju slijedi nastavak započete teme.

Homologacija se uopšteno odnosi na one sklopove, uređaje i opremu koja doprinosi većoj sigurnosti svih učesnika u saobraćaju (aktivna i pasivna sigurnost), zaštiti okoline, kao i uštedi energije (smanjenjem potrošnje motora sa unutrašnjim sagorijevanjem).

Jednostavnim jezikom, "aktivna sigurnost" se odnosi na one sklopove, uređaje i opremu na vozilu koja pomaže da ne dođe do sudara, a "pasivna sigurnost" na one koji pomažu da se svi učesnici u saobraćaju bolje zaštite kada do sudara ipak dođe.

U "aktivnu sigurnost" spadaju:

- svjetlosno-signalna oprema,
- upravljački mehanizam,
- uređaji za kočenje,
- sistem elastičnog oslanjanja.

U "pasivnu sigurnost" spadaju:

- priključci za sigurnosne pojaseve,
- sigurnosni pojasevi,
- sjedišta, čvrstoča i njihovo pričvršćenje,
- zračni jastuci,
- zaštita od požara,
- nasloni za glavu,
- sigurnosna stakla,
- zaštita vozača od volana pri sudaru,
- putnička kabina "kruta na deformacije" kao i deformacijske zone u prednjem i stražnjem dijelu vozila.

Koliko će u BiH biti primjenjivanih ECE pravilnika od ukupno (trenutno) 126 u EU, još nije donesena konačna odluka. Zasigurno se zna da će se "letvica podići" dovoljno visoko, da zaštiti naše prostore od izrazito loših vozila.

Ovi propisi se konstantno mijenjaju i dopunjavaju (npr. pooštravanje EURO normi po pitanju kvaliteta izduvnih gasova iz motora sa unutrašnjim sagorijevanjem i nivoa buke koju vozilo proizvodi, uzrokuje niz ostalih tehnoloških unapređenja koja je neophodno poduzeti na kompletnom vozilu), a za očekivati je da će ubuduće biti sve strožiji kriteriji.

U nastavku će biti prezentirane dodatne informacije o provođenju homologacije pojedinačno uvezenuog vozila.

Provjera homologacijske usklađenosti pojedinačno uvezenuog vozila

Pojmovi koji će se najčešće koristiti u procesu provjere homologacijske usklađenosti pojedinačno uvezenuog vozila su:

KONZORCIJ - Organizacije za poslove homologacije

MKP - Ministarstvo komunikacija i prometa BiH

EC od engleski: European Community (Evropska zajednica)

ECE - od engleski: Economic Commission for Europe (Evropska ekonomski komisija)

EEC - od engleski: European Economic Community (Evropska ekonomski zajednica)

IZJAVA O HOMOLOGACIJI (npr. POTVRDA PROIZVOĐAČA u Republici Hrvatskoj, COC-Certificate of Conformity) - Izjava o izdatoj homologaciji prema pojedinom ECE pravilniku (Dokument koji izdaje nacionalna ustanova nadležna za homologaciju)

TS - tehnički servis

IZVJEŠTAJ - Izvještaj o provjeri podobnosti pojedinačno pregledanog vozila

JCI - Jedinstvena carinska isprava

POTVRDA O USKLAĐENOSTI - Potvrda o usklađenosti pojedinačno pregledanog vozila

RAČUN - Dokument koji se ispisuje pri otvaranju predmeta, a ima trostruko značenje: Račun u finansijskom smislu, Izjava podnosioca zahtjeva i Potvrda o primanju dokumenata od strane TS-a-potpisuju ga ispitivač i podnositelj zahtjeva.

IZVJEŠTAJ O PRIVREMENOM PREKIDU - Izvještaj o privremenom prekidu postupka provjere homologacijske usklađenosti

RJEŠENJE O USKRAĆIVANJU - Rješenje o uskraćivanju izdavanja potvrde o usklađenosti pojedinačno pregledanog vozila.

ZAHTEV - Zahtjev za homologaciju pojedinačnog vozila.

Informisanje stranke o homologaciji pojedinačno uvezenog vozila

Stranci je potrebno objasniti način homologacije vozila i kako postupiti kod izbora rabljenog/polovnog vozila. Da bi se sprječili kasniji problemi i nepotrebni troškovi za stranku treba naglasiti da pribavi dokumente koji dokazuju nivo homologacijske usklađenosti njegovog vozila, prije nego što uopšte krene u proceduru uvoza vozila.

Stranci treba naglasiti da kad sazna o kojoj se VIN oznaci radi (prilikom kupovine vozila iz inostranstva, bilo rabljeno ili novo), provjeriti kod ovlaštenog zastupnika u BiH zadovoljava li vozilo homologacijske propise.

U slučaju da se iz priložene dokumentacije vidi homologacijska neusklađenost, nema potrebe pokretati postupak (uplata administrativne takse, uplata za pokriće troškova pregleda dokumentacije i vozila), jer će rješenje na kraju biti negativno. Time se sprječavaju nepotrebni troškovi stranci i nezadovoljstvo koje nepovoljni rezultat homologacijske provjere može izazvati.

Podnošenje zahtjeva

Kod podnošenja zahtjeva ispitivač u tehničkom servisu koji zaprima zahtjev treba pomoći stranci kod ispunjavanja obrasca zahtjeva (Zahtjev za homologaciju pojedinačnog vozila). Posebno je važno da se ispune bitni podaci o vozilu kao što su: marka, tip, kategorija vozila, VIN oznaka (broj šasije), godina proizvodnje. Godina proizvodnje se (ukoliko je to moguće) određuje iz VIN oznake vozila.

Ukoliko je sve uredu sa predmetnim vozilom, tada je prilikom podnošenja zahtjeva za homologaciju pojedinačnog vozila neophodna sljedeća dokumentacija:

- POTVRDU PROIZVOĐAČA ili COC dokument; (prilikom kupovine vozila (u zemlji i inozemstvu) prekontrolisati sve dokumente koji se nalaze uz vozilo. Ako se među njima nalazi dokument pod nazivom COC-Certificate of Conformity, tada on zamjenjuje Potvrdu proizvođača, s tim da mora biti ovjeren kod ovlaštenog zastupnika/vozničke marke vozila (koje je predmet kupovine) u BiH, ako on postoji a ako ne onda ne mora biti ovjeren). U ovim dokumentima se nalaze neophodni tehnički podaci o vozilu da bi se mogao provesti postupak homologacije.
- STRANA SAOBRAĆAJNA/PROMETNA DOZVOLA – za rabljeno vozilo (neobavezno),
- RAČUN – neobavezno.
- JCI – obavezno.

POTVRDA PROIZVOĐAČA je zapravo dokument iz kojeg je vidljivo kojim je ECE pravilnicima, odnosno EEC/EC direktivama vozilo udovoljavalo u trenutku proizvodnje. Ova potvrda se može dobiti kod:

- ovlaštenog zastupnika/vozničke marke vozila u BiH,
- ovlaštenog zastupnika/vozničke marke vozila u zemlji iz koje se vozilo uvozi,
- proizvođača vozila, te
- drugih institucija ovlaštenih od strane Ministarstva komunikacija i prometa BiH.

Provjera dokumentacije

Nakon preuzimanja dokumentacije neophodne za postupak provođenja homologacije, pristupa se provjeri iste po izvornosti (porijeklu) i sadržaju (upisanim podacima).

Provjera vjerodostojnosti dokumentacije po izvornosti podrazumijeva da ovlašteni ispitivač vozila mora utvrditi:

1. Za POTVRDU PROIZVOĐAČA :

Dokument mora biti original izdat i potpisani isključivo od jedne od ovlaštenih pravnih osoba koje predstavljaju/zastupaju predmetnu marku vozila u BiH.

2. Za COC dokument:

Dokument mora biti original ovjeren isključivo od jedne od ovlaštenih pravnih osoba koje predstavljaju/zastupaju predmetnu marku vozila u BiH. Ako on ne postoji onda ne mora biti ovjeren (slika 1 a) i b)).

47. Steuerleistung oder nationale Codenummer(n) Slowakische Republik Spanien Tschechische Republik	19,92	Ungarn Zypern	
50. Anmerkungen Zu 32: A1/A2 205/55 R19 109H M+S, 8 1/2 Jx19H2 ET56; A1/A2 205/60 R18 110V, 8 Jx18H2 ET53; A1/A2 275/55 R19 111V, 8 1/2 Jx19H2 ET56W Zu 43.1: e1 00-1598; wenn werkseilig montiert			
51. Ausnahmen			
amtliche Vermerke			
Mercedes-Benz EG-Übereinstimmungsbescheinigung für vollständige Fahrzeuge Der Unterzeichner bestätigt hiermit, dass das Fahrzeug 0.1 Fabrikmarke (Handelsname des Herstellers) 0.2 Typ Variante Version 0.2.1 Handelsname(n) 0.4 Fahrzeugklasse 0.5 Name und Anschrift des Herstellers des Basisfahrzeuges 0.6 Anbringungsstelle der vorgeschriebenen Schilder An der rechten B-Säule (B1) Fahrzeug-Identifizierungsnummer Anbringungsstelle der Fahrzeug-Identifizierungs- nummer auf dem Fahrgestell Im Innenraum hinten (B5) SPECIMEN			
 mit dem unter der EG-Typgenehmigungsnummer 01*2001/116*034*01 mit Datum vom 27.07.2006 beschriebenen vollständigen Typ in jeder Hinsicht übereinstimmt. Das Fahrzeug kann zur fortwährenden Teilnahme am Straßenverkehr in Mitgliedsländern mit Rechts- verkehr und in denen metrische Einheiten / Einheiten des englischen Maßsystems (Imperial system) für das Geschwindigkeitsmessergerät verwendet werden, ohne weitere EG-Typgenehmigung zugelassen werden. Stuttgart (Ort) 06.11.2009 (Datum) PP (Unterschrift) Leiter Vertriebsplanung Pkw (Dienststellung) Leiter V-planung/Fzg.-dokumentation (Dienststellung) Seite 1 HSN TSN ASN Ver 0999 AQA Verme 0623656076 Verme 236 Duplikat Seite 4 			
Slika 1 a) COC dokument za evropsku homologaciju tipa vozila – prva strana			

<small>(Die nachstehend bezeichneten Werte und Einheiten sind diejenigen, die in den EG-Typgenehmigungsunterlagen der jeweiligen Richtlinien angegeben sind. Bei Überprüfung der Produktion sind die Werte nach den in den jeweiligen Richtlinien festgelegten Verfahren unter Berücksichtigung der nach diesen Richtlinien zulässigen Toleranzen zu überprüfen)</small>									
1. Anzahl der Achsen	2								
Anzahl der Räder	4								
2. Antriebsachsen	2								
3. Radstand	3075 mm								
5. Spurweite: Achse 1	1645	-	1651	mm	Achse 2	1648	-	1654	mm
6.1 Länge	5088	-	5097	mm					
7.1 Breite	1920 mm								
8. Höhe	1799	-	1950	mm					
11. Hinterer Überhang	1163 mm								
12.1 Masse des fahrbereiten Fahrzeugs mit Aufbau	2650 kg								
14.1 Technisch zulässige Gesamtmasse im beladenen Zustand	3150 kg								
14.2 Verteilung dieser Masse auf die Achsen:									
Achse 1	1350	-	1500	kg	Achse 2	1650	-	1800	kg
14.3 Technisch zulässige maximale Achslast									
Achse 1	1500	kg	Achse 2	1800	kg				
16. Höchstzulässige Belastung des Dachs	90	kg							
17. Größte Anhängelast (gebremst)	3500	kg	(ungebremst)	750	kg				
18. Zulässige Gesamtmasse der Fahrzeugkombination	6650 kg								
19.1 Größte vertikale Stützlast	150 kg								
20. Hersteller der Antriebemaschine	DaimlerChrysler AG								
100km	m ³ /100km								
and	-								
uen	-								
enburg	-								
a	-								
erlande	-								
erreich	-								
ugal	-								
n	-								
änien	-								
weden	-								
enien	-								
21. Baumusterbezeichnung des Herstellers gemäß Kennzeichnung am Motor									
642 940									
22. Arbeitsverfahren									
Selbstzündung/4-Takt (A3)									
22.1 Direkteinspritzung ja (J)									
23. Anzahl und Anordnung der Zylinder 6; in V-Form (A2)									
24. Hubvolumen 2987 cm ³									
25. Kraftstoff Diesel (0002)									
26. Nennleistung 165 kW bei 3800 min ⁻¹									
27. Kupplung (Typ) mechanisch-hydraulisch (A2)									
28. Getriebe (Typ) automatisch (A1)									
29. Übersetzungsverhältnisse:									
1. 4,377 2. 2,859 3. 1,921									
4. 1,368 5. 1,000 6. 0,820									
7. 0,728 8. -									
30. Antriebsübersetzungen Stufe 1 3,460 Stufe 2 -									
32. Bereifung und Räder:									
Reifen auf Felgen									
Achse 1 275/50 R20 109W 8 1/2 JX20H2 ET56#									
Achse 2 275/50 R20 109W 8 1/2 JX20H2 ET56#									
34. Art der Lenkhilfe hydraulisch (A1)									
35. Kurzbeschreibung des Bremssystems Hidraulikbremssystem, zweikreisig (AO)									
37. Art des Aufbaus Kombilimousine (AC)									
38. Farbe des Fahrzeugs SCHWARZ (9)									
41. Anzahl und Anordnung der Türen 5; 2 links, 2 rechts, 1 hinten (A1)									
42.1 Anzahl und Lage der Sitze 5; 2 vorn, 3 hinten (AO)									
43.1 EG-Typgenehmigungszeichen der Anhängevorrichtung, sofern vorhanden e1 00-1445*									
44. Höchstgeschwindigkeit 210 km/h									
45. Geräuschpegel 70/157x1999/101									
Standgeräusch 77 dB(A) bei der Motordrehzahl 2850 min ⁻¹ Fahrgeräusch 74 dB(A)									
46.1 Abgasgruppen 70/220/2003/76B									
1.Prüfverfahren									
2.Prüfverfahren									
CO Benzin/Diesel - g/km CO - g/kWh									
HC - g/km NOx - g/kWh									
NO - g/km NMHC - g/kWh									
HC + NO _x - g/km THC - g/kWh									
Rauch 0,500 m ⁻¹ CH ₄ - g/kWh									
Partikel 0,004 g/km Partikel - g/kWh									
46.2 CO ₂ -Emissionen / Kraftstoffverbrauch 80/1266/2004/3									
CO ₂ -Benzin/Diesel CO ₂ -Gas Kraftstoffverbrauch									
innerorts 362 g/km 12,9 l/100km m ³ /100km									
außenorts 234 g/km - -									
47. Steuerleistung oder nationale Codenummer(n)									
Belgien - Lett.									
Bulgarien - Lita.									
Dänemark - Lux.									
Deutschland 0489 Mal.									
Estland - Nied.									
Finnland - Öste.									
Frankreich - Port.									
Großbritannien - Pol.									
Griechenland - Rum.									
Irland - Sch.									
Italien - Slov.									

Slika 1 b) COC dokument za evropsku homologaciju tipa vozila – druga strana

3. Za potvrdu koju je izdao glavni zastupnik za određenu marku vozila u zemlji iz koje se vozilo uvozi (a za marke koje nemaju zastupnika u BiH) treba provjeriti je li potvrda original.

Provjera vjerodostojnosti dokumentacije po sadržaju podrazumijeva:

1. Za priložene Potvrde proizvođača ili Potvrde izdate od strane ovlaštene institucije, treba provjeriti da li su u njoj navedeni svi pravilnici sa pripadajućim izmjenama ili dopunama odnosno odgovarajućim EEC direktivama, koji su na snazi u BiH.

U Potvrdi proizvođača ne moraju biti navedeni oni ECE pravilnici (i odgovarajuće EEC direktive), kod kojih se homologacijske oznake nalaze na opremi i dijelovima vozila dostupnim ispitivaču. Drugim riječima, u Potvrdi proizvođača (i drugim odgovarajućim potvrdama) ne trebaju biti navedeni sljedeći ECE pravilnici:

ECE R 1 - Glavna svjetla (farovi) s sijalicama R2 i HS1

ECE R 2 - Sijalice za asimetrična glavna svjetla (farove)

ECE R 3 - Katadiopteri (reflektujuće oznake)

ECE R 4 - Svjetlo stražnje registrarske pločice

ECE R 5 - SB (sealed beam) glavna svjetla (farovi) – hermetički zatvoreni farovi

ECE R 6 - Pokazivači smjera

ECE R 7 - Poziciona, kočiona i gabaritna svjetla

ECE R 8 - Glavna svjetla (farovi) s halogenim sijalicama (H1, H2, H3, HB3, HB4, H7)

ECE R 16 - Sigurnosni pojasevi

ECE R 19 - Prednja svjetla za maglu

ECE R 20 - Glavna svjetla (farovi) s halogenim sijalicama H4

ECE R 23 - Svjetla za vožnju unazad

ECE R 25 - Nasloni za glavu

ECE R 30 - Gume za putnička vozila

ECE R 37 - Sijalice s žarnom niti

ECE R 38 - Stražnja svjetla za maglu

ECE R 43 - Sigurnosna stakla

ECE R 50 - Svjetla mopađa i motocikala, osim glavnih svjetala (farova)

ECE R 54 - Gume za privredna vozila i njihove prikolice

ECE R 56 - Glavna svjetla (farovi) za mopađe

ECE R 57 - Glavna svjetla (farovi) za motocikle

ECE R 69 - Označavanje sporih vozila i njihovih prikolica ($v < 30 \text{ km/h}$)

ECE R 70 - Označavanje dugih i teških vozila

ECE R 76 - Glavna svjetla za mopađe s dugim i kratkim svjetlosnim snopom

ECE R 77 - Parkirna svjetla za motorna vozila

ECE R 82 - Glavna svjetla za mopađe s halogenim HS2 sijalicama

ECE R 87 - Svjetla za vožnju po danu za motorna vozila

ECE R 91 - Bočna svjetla za označavanje motornih vozila i njihovih prikolica

ECE R 98 - Glavna svjetla za motorna vozila sa svjetlosnim izvorima sa plinom (ksenon svjetla)

ECE R 99 - Ksenon svjetla za upotrebu u homologiranim svjetlima sa takvim svjetlosnim izvorima

Svi ostali ECE pravilnici (odnosno EEC direktive) s odgovarajućim izmjenama ili dopunama koje su na snazi u BiH moraju biti navedeni u Potvrđi proizvođača ili drugoj odgovarajućoj potvrdi.

2. Za priloženi COC dokument treba provjeriti je li izdat (odnosno ima li vozilo jedinstvenu homologaciju tipa) prema odgovarajućoj direktivi (koja još nije određena) osnovne direktive 70/156/EEC koju MKP priznaje kao odgovarajuću zamjenu važećim ECE pravilnicima u BiH.

Tek u slučaju da predata dokumentacija zadovoljava po izvornosti i sadržaju pristupa se pregledu vozila.

Provjera vozila

Novo ili rabljeno vozilo

Ocjena da li je vozilo dopremljeno na homologaciju novo ili rabljeno obavlja se u skladu stavom k) člana 3. Pravilnika o homologaciji. U predmetnom stavu je data definicija rabljenog vozila koja kaže da se rabljenim vozilom smatra ono motorno vozilo od čije je prve registracije prošlo najmanje tri mjeseca ili koje je prešlo put od najmanje 3000 km.

Oštećeno vozilo

Oštećeno ili neispravno vozilo ne može pristupiti homologacijskom pregledu već prije mora biti popravljeno. Nivo oštećenja određuje ispitivač u tehničkom servisu.

Identifikacija vozila

Prvo se pristupa provjeri oznaka bitnih za identifikaciju vozila, a to su:

1. VIN oznaka

Provjera VIN oznake koja jednoznačno definira vozilo (šasiju/samonoseću karoseriju) je već uobičajen način (carinski pregled, tehnički pregled) osnovne identifikacije vozila.

2. Oznaka (kod) motora

Provjera oznake motora, odnosno utvrđivanje tipa ugrađenog motora je specifična i obavezna radnja u postupku homologacije vozila. Tek nakon poređenja oznake na motoru (sa onom navedenom u Potvrđi proizvođača) potvrđuje se da se pravilnici vezani na pogonski agregat (ispuštanje izduvnih gasova, buka, mjerjenje snage, potrošnje goriva itd.) odnose baš na to vozilo. U slučaju problema oko identifikacije motora u vozilu (pronalaženje oznake, provjere oznake itd.) potrebno je potražiti pomoć Konzorcija.

3. Ostalo

Kod teretnih vozila ili autobusa, a u slučaju da je vozilo nedovoljno određeno, tj. da nedostaju podaci o masi ili dimenzijama vozila to je potrebno napraviti u samom ispitnom mjestu. Mjerenu se mera pristupiti i u slučaju da su uočene neusklađenosti između (dimenzija, oblika) vozila i pripadajuće dokumentacije.

Mjerjenje gabarita je zadovoljavajuće ako se vrši metrom. Masa praznog vozila (u voznom stanju) se mjeri na način da se kod mjerjenja u praznom vozilu moraju nalaziti rezervni točak, vatrogasni

aparat (PP aparat), podmetači za točkove - kod teretnih vozila, uobičajeni komplet alata dok svi rezervoari tečnosti moraju biti napunjeni (a rezervoar goriva bar 90%).

Provjera opreme i dijelova

Tek nakon gore provjerene (dopunjene) identifikacije provjeravaju se sve homologacijske oznake navedene u opremi i na dijelovima vozila. Homologacijske oznake moraju se nalaziti na svjetlosnoj i signalnoj opremi, staklima, sigurnosnim pojasevima, dok na naslonima za glavu to ne mora uvijek biti tako. Naime, ako na naslonima za glavu nema homologacijske oznake tada vozilo mora imati homologacijsko odobrenje po Pravilniku ECE R 17.04 (Sjedišta, čvrstoća i pričvršćenje) s homologacijom "RA" što mora biti navedeno u Potvrdi proizvođača.

Završna analiza podataka

Analizom svih podataka u dokumentaciji i Izvještajima na vozilu ispitivač utvrđuje njihovu međusobnu usklađenost, odnosno, zadovoljava li vozilo uslove svih ECE pravilnika/EU direktiva s pripadajućim dopunama/izmjenama za kategoriju vozila kojoj pripada pregledano vozilo. Pri tome je dužan razjasniti sve upitne podatke koji se u pregledu mogu pojaviti. Najčešće to može biti provjera nekog podatka iz Potvrde proizvođača, oznake motora ili nekih drugih tehničkih podataka. Ako ispitivač to ne može samostalno rješiti potrebno je kontaktirati homologacijski odjel Konzorcija.

Ako je ishod pregleda i dokumentacije vozila pozitivan, vlasniku vozila se izdaje Potvrdi o usklađenosti pojedinačno pregledanog vozila.

Privremeni prekid postupka

U slučaju da tokom pregleda (dokumentacije i vozila) ispitivač utvrdi da u dokumentaciji odnosno na vozilu postoje otklonjivi nedostaci, tada se proces homologacijske usklađenosti privremeno prekida.

Nedostaci u dokumentaciji

U dokumentaciji se može raditi o nedostatku pojedinih podataka ili njihovoj neusklađenosti kao što su npr. neupisan pojedini pravilnik ili njegova izmjena/dopuna. Vrlo često je manjkavost i u oznaci motora koja je kriva ili nije navedena. Prekidom postupka se daje mogućnost stranci da ispravi dokumentaciju.

Nedostaci na vozilu

U pregledu vozila se također može pojaviti potreba da se nehomologirani dijelovi na vozilu zamijene izvornim homologiranim. To se može odnositi na svjetla i signalne uređaje, pojaseve i gume. Na zamjeni stakla/ala treba insistirati jedino u slučaju ako su ugrađena stakla bez ikakve homologacijske oznake (ili bez ikakve oznake standarda).

Privremeni prekid postupka može trajati najviše 30 dana, po isteku kojeg se postupak završava izdavanjem Potvrde o usklađenosti pojedinačno pregledanog vozila ili negativno, Rješenjem o uskraćivanju pojedinačno pregledanog vozila.

Negativan ishod provjere

Ovlašteni ispitivač vozila mora tačno utvrditi i u Izvještaju o provjeri usklađenosti upisati uzrok negativnom ishodu pregleda (npr. nevjerodstojnost (neizvornost) Potvrde proizvođača, odnosno "COC dokumenta" ili neusklađenost podataka iz tih potvrda i utvrđenih homologacijskih odnosno identifikacijskih oznaka na vozilu i sl.).

Kako stranku najčešće interesuje da odmah po pregledu dobije neki "papir" o tome da vozilo nije zadovoljilo (i zašto nije zadovoljilo) ispitivač joj treba dati jednu kopiju Izvještaja o provjeri usklađenosti i objasniti joj da će službeni dokument (Rješenje o uskraćivanju izdavanja potvrde o usklađenosti) dobiti od strane Konzorcija u roku 7 dana od podnošenja zahtjeva.

Toliko o pojedinačnoj homologaciji vozila u BiH, za sada. Nastavak u narednom broju biltena ...

5. NOVINE U OBLASTI VIDEO NADZORA U OBLASTI BEZBJEDNOSTI SAOBRÁCAJA

Autor: Himzo Džidić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

U zadnjih nekoliko godina MUP ZE-DO kantona intenzivno radi na uvođenju tehničkih rješenja u što više oblasti, gdje je svakako značajno mjesto zauzela nabavka novih tehničkih pomagala za evidentiranje i dokumentovanje prekršaja iz oblasti Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima. Novi sistemi koji su već u upotrebi su Ručni laserski radari i Stacionarni radarski sistemi o kojima smo u prošlom članku dali određene tehničke pokazatelje kao i rezultate primjene tih pomagala.

Rezultati primjene ovih pomagala se ogledaju prvenstveno u prevenciji saobraćajnih nezgoda sa svim mogućim posljedicama po živote i imovinu građana, kao i implikacije na privredu u slučajevima prekida glavnih saobraćajnih tokova ljudi i roba.

Drugi aspekt primjene ovih uređaja, jeste takođe i represija prema prekršiocima koja u konačnici daje preventivne efekte u smislu discipliniranja učesnika u saobraćaju. Finansijski efekti na osnovu izdatih prekršajnih naloga po osnovu Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima BiH, mjere se u milionskim iznosima u toku jedne godine a inkasiraju se u budžet ZE-DO kantona. U procjenama stanja bezbjednosti saobraćaja na svom području, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona prije svega uzima broj saobraćajnih nezgoda i posljedice ovih saobraćajnih nezgoda i iste komparira sa podacima iz nekog drugog perioda istog trajanja. Ono što se svakako uzima u obzir u analizi stanja bezbjednosti su svi faktori koji utiču na bezbjednost saobraćaja, a to su: stanje puteva, odnosno putne mreže i infrastrukture, frekvencija saobraćaja, starost i tehnička ispravnost vozila i vozač kao osnovni faktori stanja sigurnosti saobraćaja. Dakle, ispravnost vozila koja učestvuju u saobraćaju je vrlo važan faktor opće bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona je zaduženo za kontrolu i regulaciju saobraćaja, odnosno kontrolu poštivanja zakonskih odredbi koje se tiču sigurnosti saobraćaja. Često su kritike za stanje sigurnosti saobraćaja upućene prema MUP-u, iako ovo ministarstvo ne može uticati na pojedine naprijed navedene faktore koji značajno utiču na sigurnost saobraćaja. Zbog toga policajci koji rade na poslovima saobraćaja imaju obavezu da pored neposrednog vršenja kontrole i regulacije saobraćaja, prate stanje putnih komunikacija i o svim uočenim zapažanjima, koja mogu uticati na sigurnost saobraćaja, obavještavaju nadležne za tu oblast, kako bi se otkolonili uočeni propusti ili pojave i time preduprijedo nastanak saobraćajnih nezgoda. Ono što Uprava policije takođe redovno radi je to da se vrši analiza rada policijskih službenika koji rade na kontroli i regulaciji saobraćaja i nastoji poboljšati kvalitet ovog segmenta. Na osnovu toga, u proteklom periodu je praćenjem rada policijskih službenika koji rade u saobraćaju, kao poteškoća uočen i problem kvalitetnog dokumentovanja prekršaja. To je za posljedicu imalo da su u sudskom postupku, neki počinioци prekršaja olako bili oslobođani odgovornosti. Također, često se policijskim službenicima pripisivala subjektivnost u postupanju, što je također bio problem za ovo ministarstvo.

Još jedan problem sa kojim smo se susreli pri analizama i dokumentovanju prekršilaca u saobraćaju, koji su evidentirani Stacionarnim radarskim sistemima, jesu vozila sa stranim registarskim tablicama, za koje u početku nismo imali rješenje kako da ih sankcionišemo iz razloga što se obrada zapisa sa radara nije izvodila u realnom vremenu.

Broj prekršilaca ove kategorije vozila sa stranim registarskim tablicama koja su počinila prekršaje se stalno povećavao, a zbog kašnjenja obrade zapisa u realnom vremenu ova vrsta prekršilaca faktički je postala teško dostupna za sankcionisanje. Rješavajući ovu problematiku Uprava policije, na čelu sa Policijskim komesarom je zatražila da Odsjek za informatičku i tehničku podršku idejno i tehnički riješi ovaj problem, odnosno, da predloži način rješavanja ovog problema sa što kraćim rokom izvršenja.

Ovaj projektni zadatak je sa tehničkog aspekta vrlo brzo riješen, ali je ostao problem zakonske regulative koja uređuje ovu oblast tj. Zakona o prekršajima BiH, za čije je rješavanje od nadležnih

entitetskih i državnih institucija tražena izmjena i dopuna ovog zakona kao i izmjene na aplikativnom dijelu Registra novčanih kazni i prekršajnih evidencija BiH.

Slijedom naših pismena prema navedenim institucijama, omogućeno je sankcionisanje prekršilaca sa stranim registarskim tablicama na bilo kojoj tački kantona, odnosno, uručenje Prekršajnog naloga kao i njegov unos u Registar kazni u mjesno nadležnoj Policijskoj stanici koja je izvršila sankcionisanje.

Sa ovim izmjenama Zakonske regulative i tehničkog dijela u aplikaciji Registra novčanih kazni, stvoreni su uslovi da se vrši sankcionisanje ove kategorije prekršilaca ZOOBS-a BiH, kao posebne ciljne grupe prekršilaca u saobraćaju, odnosno, dovođenje u isti status sa prekršiocima koji imaju BH registarske tablice.

Tehnički dio rješenja je na osnovu ovih Zakonskih rješenja realizovan tako da su elektronske evidencije prekršilaca, koji upravljaju vozilima sa stranim registarskim tablicama, koje su evidentirane Stacionarnim radarima na svim lokacijama na području MUP-a ZE-DO kantona, učinjene dostupnim u dežurnim službama Policijskih stanica u svim općinama na kantonu. Provjere kojima se, prilikom kontrole ove ciljne grupe od strane saobraćajnih policijskih patrola na terenu, provjerava da li vozila sa stranim tablicama imaju evidentirane prekršaje, traju veoma kratko, cca 3 do 5 minuta.

MUP ZE-DO kantona je prvi u BiH idejno i tehnički riješio ovaj problem i time su u istu ravan dovedeni svi prekršioci u saobraćaju koji su evidentirani sa Stacionarnim radarskim sistemima.

U temi 9 stručnog biltena broj 4. kojeg izdaje IPI, naglašene su aktivnosti na razvoju idejnog rješenja videonadzornog sistema u stanicama za tehnički pregled vozila. Cilj ovog sistema je, kako je rečeno da se poveća dolazak i kontrola vozila na samim stanicama, te podizanje odgovornosti ali i neovisnosti kontrolora u njihovom profesionalnom odrađivanju poslovnih aktivnosti.

Posmatrajući ovu aktivnost i napore IPI-Instituta za privredni inženjering, da uvođenjem raspoloživih tehničkih dostignuća poboljša kvalitet rada stanica za tehnički pregled vozila kao i odgovornost zaposlenih na stanicama, Ministarstvo unutrašnjih poslova ZE-DO kantona pozdravlja ovakve napore, koji će doprinijeti poboljšanju stanja u oblasti tehničke ispravnosti vozila, a što će direktno uticati i na poboljšanje bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Takođe, novine koje konzorcij IPI/a-NET pokušava uvesti i koje se posebno odnose na idejna i tehnička rješenja kojima bi cilj bio sankcionisanje vozila sa istekom potvrda o ispunjavanju tehničko-eksploatacionih uslova i preventivnih pregleda, kao prevencije odnosno kao preventivne mjere, svakako će doprinijeti većoj sigurnosti u saobraćaju.

Zajedničkim analizama, koje su to preventivne i represivne mjere koje konzorciji IPI kao stručna institucija pokušava da implementira na području F BiH, a za koje postoje realni osnovi i koje ne traže prevelika ulaganja, za koje je MUP ZE-DO kantona zainteresovan i za koje ima vlastite resurse, došlo se do niza interesantnih idejnih rješenja koja bi polučila još veću prevenciju u oblasti sigurnosti saobraćaja. Sva ta realno moguća i za kratko vrijeme dostupna tehnička rješenja, a koja ne traže prevelika finansijska sredstva, takođe ostaju intelektualno vlasništvo IPI-a i MUP-a ZE-DO kantona.

To se prvenstveno odnosi na uvođenje mobilnih presretača -vozila koja bi imala mogućnost korištenja savremenih dostupnih informacionih tehnologija i ne tako skupih servisa, a koja bi eksploatisala određene resurse-baze podataka čiji su izvorni vlasnici IPI, MUP ZDK i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, i za čije korištenje u prevenciji postoje Zakonske osnove.

Korištenje savremenih tehnologija kao što su OCR kamere, GPS i GPRS sistemi za prijenos podataka u VPN tehnologijama i tehnologijama kriptovanja i zaštite u skladu sa Zakonima koji štite lične i druge podatke u BiH iz dostupnih data centara kao i drugih resursa, dobiće se jedno novo vrlo moćno rješenje koje će sigurno polučiti još više rezultata u prevenciji u saobraćaju na putevima u BiH.

Gore navedeni problemi i rješenja kod sankcionisanja prekršilaca ZOOBS-a BiH od strane vozača koji upravljaju sa vozilima sa stranim registarskim tablicama, a obzirom da ovi prekršaji ne zastarjevaju godinu dana do pokretanja prekršajnog postupka prema Zakonu o prekršajima BiH, opredijelili su nas da idemo i u daljnje aktivnosti. Pri tom se misli na to kako da se građani koji su počinili prekršaje u saobraćaju, odmah pri ulasku BiH na graničnim prijelazima obavijeste o počinjenom prekršaju i na koji način da svoje obaveze izmire, odnosno da prihvate sankciju za prekršaje koje su počinili u saobraćaju.

Koraci koje je ovo Ministarstvo poduzelo na ovom planu jesu ustupanje elektronskih evidencija Graničnoj policiji BiH i sprovođenje planskih kampanja na obavještavanju građana na ulasku u BiH o počinjenim prekršajima zabilježenih radarima i načinu kako da prihvate sankcije i izvrše obaveze u skladu sa počinjenim prekršajima, sve u skladu sa Sporazumom o međusobnoj saradnji policijskih agencija u BiH.

Međutim zbog nepostojanja tehničkih i zakonskih rješenja, čitav ovaj proces se odvija polumanuelno, što daje rezultate koji nisu ni blizu onih koje smo sebi postavili, a to su da se u što većem procentu sankcionisu prekršiocci ove kategorije, a kojih u elektronskim evidencijama imamo zabilježenih, po prekršajima, preko 25.000 vozila sa stranim tablicama.

O kojim se finansijskim efektima radi govorи činjenica da je većina prekršaja sa sankcijama od 50 do 100 KM, kaznenim bodovima i zabranom upravljanja 30 dana.

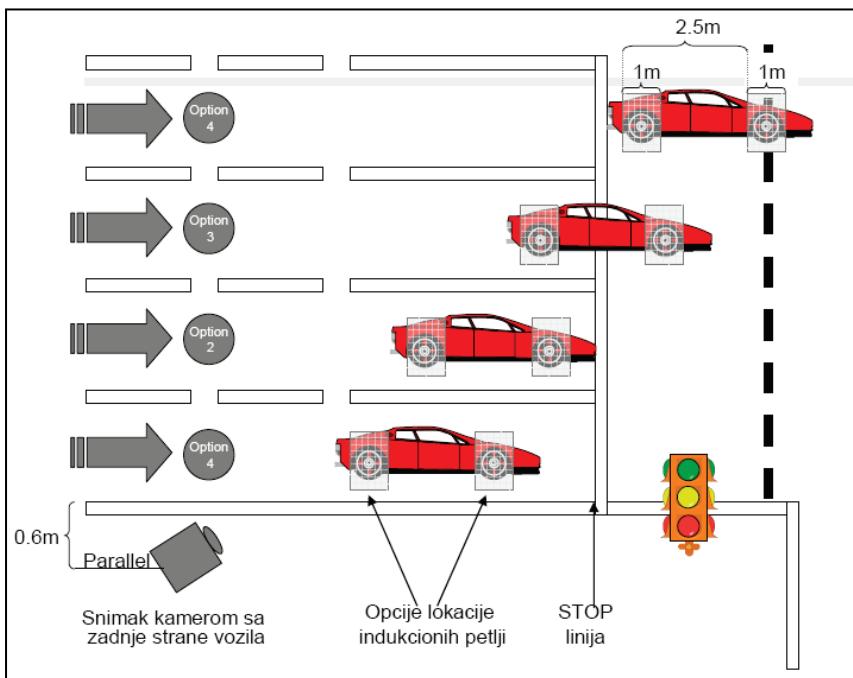
Analizom ove materije i traženjem zajedničkih rješenja došlo se do idejnih i tehničkih rješenja koja ovaj čitav proces mogu automatizovati u oblasti prevencija u saobraćaju i sprovođenja sankcija u sljedećim segmentima :

1. Sankcionisanje prekršioca u saobraćaju sa stranim registarskim tablicama odmah na granici,
2. Vozila sa istekom potvrda o ispunjavanju tehničko-eksploatacionih uslova i preventivnih pregleda,
3. Vozila sa istekom licence prema Zakonu o cestovnom saobraćaju F BiH i BiH,
4. Neregistrovana vozila i vozila sa istekom registracije preko 30 dana,
5. Bezbjednosno interesantna vozila (organizirani kriminal, trgovina drogom, ljudima i drugo).

Naravno, za implementaciju ovakvih ideja i tehničkih rješenja koja su IPI i MUP ZE-DO kantona kao dvije odgovorne i prije svega stručne i Zakonski ovlaštene institucije, zajednički razvili u testnoj fazi i koja se sa postojećim resursima i malo ulaganja vrlo brzo mogu učiniti realnim i efikasnim sredstvom u prevenciji saobraćaja, potrebno je izvršiti manje izmjene i dopune Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja u BiH, Zakona o prekršajima BiH i Zakona o graničnoj policiji BiH. Za izmjenu navedenih Zakona koji regulišu ovu oblast uputili smo određena pismena i pokrenuli niz aktivnosti na svim nivoima, održali radne sastanke u nadležnim institucijama, slijedom čega će biti formirana radna grupa za brzo rješavanje i izmjenu Zakonske regulative koja uređuje ovu oblast.

O svim novinama vezano za rješavanje ovih pitanja u nekom od narednih brojeva stručnog biltena.

Prilog Tehnička rješenja Stacionarnih radara

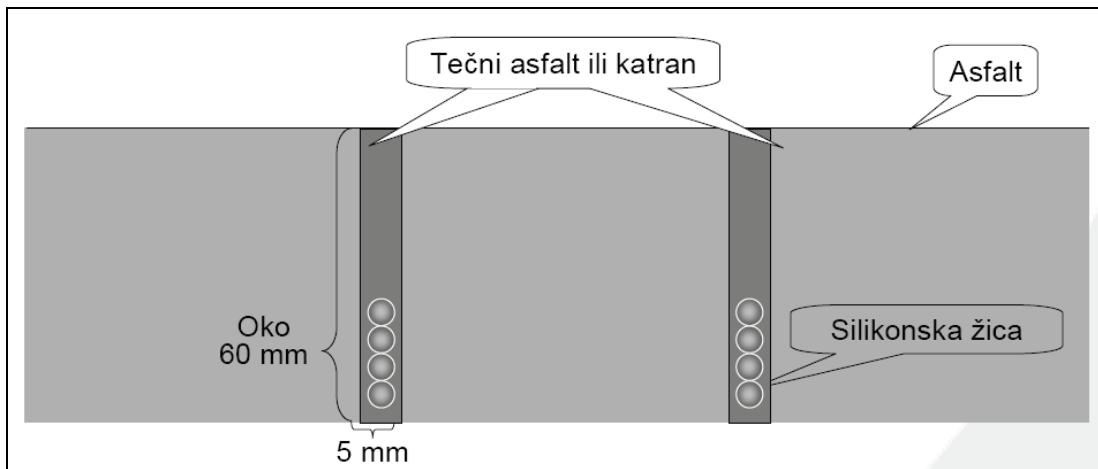

Slika 1. Princip postavljanja radarskog sistema na lokaciju sa semaforskrom signalizacijom

Kućište sistema za mjerjenje brzine može biti standardno ili estetski prihvatljivo. Za navedene lokacije u ZE-DO kantonu mogu biti odabrana standardna antivandalna kućišta otporna na metke, dok se estetski prihvatljiva kućišta uglavnom montiraju u centrima gradova, gdje se zahtijeva i estetski pristup instalaciji sistema.

Slika 2. Standardno i estetski prihvatljivo kućište

Slika 3. Princip postavljanja induktivnih petlji u asfalt

6. EGZEKUTIVA U SAOBRAĆAJU - IZVRŠENJE PROPISA

Autor: mr. Nihad Halilović, dipl. ing. saobraćaja/prometa

1. UVOD

Saobraćaj kao veoma specifična i kompleksna oblast, u svom općem smislu, višestruko potvrđuje davno uočenu pojavu da je to oblast koja najviše obiluje zabludama i pogrešnim pristupima i eksperimentima. Sličan zaključak može se izvesti i kad su propisi u pitanju.

Pod pretpostavkom da je zakonodavcima poznata suština saobraćajne problematike, tj. da su poznate odlike i stepen kompleksnosti materije koju treba regulirati, neizbjegno se moraju suočiti sa dva velika praktična problema:

1. problem - izraditi kvalitetne i primjenjive propise i
2. problem - osigurati efikasno izvršenje tih propisa
(osigurati kompetentne subjekte za izvršenje i efikasne mehanizme).

Analizirajući propise koji se na direktni ili indirektni način odnose na oblast saobraćaja, može se pouzdano zaključiti da ih "krasi" prevelika doza općenitosti i formalnosti (**birokratsko** poimanje problema). To najbolje ilustriraju "*Uvodne odredbe*" kod svih propisa u svim vidovima saobraćaja, gdje su na primjer nabrojani subjekti koji bi trebali dati svoj doprinos u poduzimanju propisanih mјera, a da se više nigdje u tekstu propisa ne spominje šta ko treba konkretno da radi, na koji način i koji je stepen njegove odgovornosti. S obzirom da je sigurnost (bezbjednost) saobraćaja primarni cilj većine aktivnosti u saobraćaju, indikativno je citirati član 2. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH:

*“ Organi Bosne i Hercegovine, entitetski i kantonalni organi i organi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i organi lokalne samouprave i lokalne uprave u gradovima i opštinama (u daljem tekstu: nadležni organi) **obezbijediće sprovođenje** ovog zakona i u okviru svoje nadležnosti donosiće propise i poduzimaće druge potrebne mјere za njegovo **dosljedno sprovođenje**. ”*

Sličan je sadržaj i drugih članova Zakona u kojima se na apstraktan način markira uloga, nadležnost i maglovita odgovornost "nadležnih organa" i drugih subjekata, a **posebno policije** (policija se markira malo blaže u odnosu na ranije propise), kao **usamljenog** dežurnog subjekta za izvršenje propisa, što je svojevrstan apsurd, policija, između ostalog :

- * **prati stanje bezbjednosti saobraćaja na putevima i**
- * **vrši regulisanje saobraćaja na putevima i kontrolu nad vozilima, vozačima i drugim učesnicima u saobraćaju na putu u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti bezbjednosti saobraćaja na putevima, kao i u pogledu pridržavanja drugih propisa kada su za to ovlašćeni zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona.**

Treba na kraju istaći jednu veoma povoljnu i sretnu okolnost kad su u pitanju drugi vidovi saobraćaja (željeznički, zračni, pomorski i ptt), jer se, po prirodi tih vidova saobraćaja, policija ne može zadužiti na sličan način kao kod cestovnog saobraćaja. Međutim, ova činjenica ne smanjuje niti mijenja društveno prihvачene navike i štetne efekte navedenog apsurda.

2. UVJETI ZA EFIKASNOST PROPISA U SAOBRAĆAJU

Zakoni i prateći podzakonski akti za pojedine grane i vidove saobraćaja su, bez dvojbe, osim po formi i uobičajenoj proceduri donošenja, sasvim različiti problemi i procesi.

Osnov za takvu tvrdnju sadrže sljedeće činjenice:

- različitost medija za odvijanje pojedinih vidova saobraćaja i
- različitost tehnološkog procesa po kome se odvijaju pojedini vidovi saobraćaja.

Međutim, za ovaj aspekt promatranja veoma je bitno istaći sljedeće:

- željeznički, zračni, pomorski i ptt saobraćaj se odvijaju (organiziraju i vrše) **po jedinstvenim tehnološkim procesima**, koji su strogo omeđeni granicama medija za odvijanje pojedinog veda saobraćaja i time su znatno reducirani i kanalizani utjecaji raznih subjekata i korisnika, odnosno nekorisnika usluga u saobraćaju,
- cestovni (drumski) saobraćaj je, za razliku od prethodnih vidova saobraćaja, uslovno rečeno, nezaštićen i neomeđen vid saobraćaja u kome učestvuju **praktično svi**.

Ta prirodna otvorenost i pristupačnost cestovni saobraćaj svrstava u red najneuređenijih vidova saobraćaja, koji je veoma ranjiv i podložan svim vrstama utjecaja.

Analizom propisa koji reguliraju pojedine vidove saobraćaja može se uočiti da su kod željezničkog, zračnog, pomorskog i ptt saobraćaja subjekti navedeni u „*Uvodnim odredbama*“, **praktično najkompetentniji subjekti**, koji su ujedno i dio tehnološkog procesa, sa jasno definiranim obavezama i odgovornostima u okviru tog procesa i to su visoko rangirani državni organi i institucije (Zajednice, Inspektorati, Kapetanije, Direkcije i slično), kojima su zadaci, obaveze i odgovornost precizirani i nametnuti jedinstvenim tehnološkim procesom, a ne **lokalna policija** i druge marginalne lokalne službe i subjekti, kao što je slučaj u cestovnom saobraćaju.

Istina, na sličan način se nastoji urediti i cestovni saobraćaj (barem su ta nastojanja prisutna u zemljama EU), ali zbog postojećih znatno labavijih i uopćenih međusobnih odnosa i bez jasno i precizno definiranih obaveza i odgovornosti subjekata, situacija je bitno drugačija i lošija.

Odnosi u cestovnom saobraćaju su snažno opterećeni raznim nepotrebним i veoma štetnim pratećim utjecajima, subjektivizmom, improvizacijama, **jakim lokalnim utjecajima**, parcijalnim interesima i aktivnostima, stihiskim i nerazumnim ponašanjem itd. Jedna od pogodnosti za takvo stanje i odnose je nepostojanje omeđenog i uređenog jedinstvenog tehnološkog procesa u cestovnom saobraćaju.

Poražavajuća je i činjenica da cestovni saobraćaj praktično uređuju i propise izrađuju ili potpuno nekompetentne ili kadrovski neosposobljene državne i druge službe, organi i ustanove, obično u tzv. „skraćenim ili izoliranim procedurama“ i da se nadzor i provođenje donesenih propisa povjerava ili oslanja samo, odnosno, uglavnom **na policiju**.

Ako se još u obzir uzme upitan kvalitet donesenih zakona i podzakonskih akata, potpuna inertnost i pasivnost nabrojanih subjekata (vidi citirani čl. 2. Zakona), odnosno nedefinirane - neprecizirane obaveze i odgovornosti tih subjekata, njihove stvarne mogućnosti i kompetencije, onda je rasprava o efikasnosti propisa u cestovnom saobraćaju potpuno suvišna, a očekivani pozitivni efekti – čista iluzija.

To je, može se slobodno reći, snažan izvor i generator velikog broja praktičnih problema koji prate ovaj vid saobraćaja. Ovim je, zapravo, najdirektnije i najbrutalnije ugrožena sigurnost – bezbjednost saobraćaja.

Dakle, **neefikasnost** propisa u cestovnom saobraćaju se zasniva na:

- ◆ nepostojanju omeđenog i uređenog tehnološkog procesa, kao u drugim granama i vidovima saobraćaja,
- ◆ prevelikoj dozi štetnih utjecaja (tzv. „svaštarenje“) kojim je, zbog prirodne otvorenosti i pristupačnosti, izložen cestovni saobraćaj,
- ◆ nedefiniranoj pojedinačnoj odgovornosti utjecajnih subjekata i pogrešnoj ulozi same policije,

- ◆ nerazgraničenim praktičnim nadležnostima (tzv. „preklapanje nadležnosti“) i obavezama svakog subjekta, kao što je to slučaj kod drugih vidova saobraćaja,
- ◆ nadzor i provođenje donesenih propisa ne prate jasno i precizno definirani efikasni **mehanizmi primjene**, što se figurativno može uporediti: kao oružje kojim se prijeti, ali bez municije.

3. ZAKONSKA REGULATIVA U CESTOVNOM SAOBRAĆAJU

S obzirom da su opći uvjeti za uređenje cestovnog saobraćaja drugačiji i znatno nepovoljniji od drugih vidova saobraćaja, to se neminovno odražava i na zakonsku regulativu kojom se regulira cestovni saobraćaj.

Osnovne karakteristike postojeće zakonske regulative u cestovnom saobraćaju su:

1. Projektirana i donesena od strane nekompetentnih ili kadrovski nekompetentnih službi, organa i ustanova i u procedurama koje su neprimjerene potrebama u praksi.
2. Zakonska i podzakonska rješenja su sa dominantno naglašenom administrativnom komponentom, tj. bez neophodne ili sa neadekvatnom stručno-tehničkom komponentom, što je jasan dokaz očigledne nezastupljenosti saobraćajne struke i primjene saobraćajnih zakonitosti i normi.
3. Kabinetски uopćeni i neprecizni, nedorečeni, dvosmisleni i podložni čestim izmjenama (pružaju mogućnost različitog tumačenja i paušalnog provođenja).
4. Nepraktični i neusklađeni sa stvarnim potrebama u praksi, tj. veoma pogodni za neprovodenje ili formalno provođenje.
5. Međusobno nesihronizirani, a naročito sa komplementarnim zakonima i podzakonskim aktima kojim su regulirani pojedini segmenti cestovnog saobraćaja.
6. Sa mnogo eksperimentalnih (probnih) rješenja i odredbi.

Zakonska regulativa u cestovnom saobraćaju može se, u operativnom smislu, podijeliti u više grupa i tako odvojeno razmatrati. Takvo razvrstavanje, u ovom slučaju, prvenstveno ima za cilj da zorno pokaže koji su to subjekti koji vrše nadzor nad primjenom propisa i zastupljenosću saobraćajne struke u tome.

Tabela 15. Zastupljenost saobraćajne struke u primjeni propisa

Br.	Segment saobraćaja	Nadzor (provođenje)	Zastupljenost saobraćajne strukte
1.	Organizacija prijevoza	-inspekcija cestovnog saobraćaja - policija	djelimična
2.	Specijalni vidovi prijevoza (taxi, V.P., dostava, opasne materije i sl.)	-inspekcija cestovnog saobraćaja -policija	djelimična
3.	Uređenje (regulacija) saob. tokova (ulice, putevi, vremensko-prostorna i druga regulacija)	-urbanisti, građevinci i dr. -policija	uglavnom NE
4.	Sigurnost (bezbjednost) saobraćaja	- policija	NE
5.	Preventiva i kontrola (teh. pregledi vozila, teh. pregledi javnih puteva i dr. objekata)	-policija -tehničke ustanove -urbanisti, građevinci	djelimična
6.	Uvjeti, norme, standardi, oprema i sl.	-tehničke ustanove -urbanisti, građevinci -policija	NE

Izvor: Dugogodišnji uvid u stanje i službene evidencije autora o stanju i načinu rada državnih organa i drugih subjekata (službena korespondencija).

Napomena: Pojedinačni slučajevi ili pojedinačne sredine, subjekti ili ustanove su tretirani kao blago, skoro zanemarivo, odstupanje od uobičajenih trendova ili stanja.

4. IZVRŠENJE PROPISA (EGZEKUTIVA)

Mjere koje se primjenjuju za organiziranje, reguliranje i uređenje saobraćaja bile su dugo vremena isključivi domen **urbanista** (u planskom) i **građevinaca** i **policije** (u izvršnom smislu).

Već odavno je potpuno jasno (mada se ta praksa u znatnom broju općina – sredina još uvijek provodi) da samo ti subjekti, samo te struke i samo te mjere ne mogu zadovoljiti stvarne potrebe. One su stalna kočnica i ograničavajući faktor u svim segmentima saobraćaja, samo su različitog oblika i intenziteta.

Mnoge instance, a posebno **stručne ustanove za saobraćaj**, moraju na poslovima planskog, organizacijskog, funkcionalnog, zakonskog i dr. uređenja cestovnog saobraćaja uzeti adekvatno učešće kako bi saobraćaj, shodno svome kompleksnom privrednom i socijalnom značaju, dobio odgovarajući stručni tretman. To, svakako, podrazumijeva i učešće u izradi, donošenju i izvršavanju propisa, koji reguliraju oblast saobraćaja. Naravno, to više ne mogu biti samo niti urbanisti niti građevinci niti policija, a ni razne tehničke ustanove bez saobraćajnih stručnjaka, mada se učešće pobrojanih struka i ustanova niti osporava niti isključuje.

Specijalna saobraćajna tehnika željezničkog, vodnog, ptt , a posebno zračnog medija (puta) dala je već odavno eksperte za planiranje, projektiranje, organiziranje, tehnologiju, gradnju, kontrolu, sigurnost itd, kao i adekvatne mehanizme i metode za izvršenje propisa, odnosno osigurala je direktno učešće tih eksperata u izradi, donošenju i izvršenju zakonske regulative, kao veoma bitnog faktora za sigurnost saobraćaja.

Dakle, krajnje je vrijeme da se, bez odlaganja, isključi svaka mogućnost da neko drugi, osim saobraćajnih stručnjaka, **odlučuje** o saobraćaju i saobraćajno-tehničkim i drugim mjerama i zakonitostima u sobraćaju.

Za pravilno razumijevanje ovog stava dovoljno je staviti u isti odnos saobraćajne stručnjake u procesu odlučivanja, planiranja, organiziranja, reguliranja, tehnologije i uređenja saobraćaja, kao što je odnos građevinskih stručnjaka (npr. statičara) pri projektiranju i primjeni tih projekata tokom izgradnje objekata i građevina.

5. ZAKLJUČCI

(1) Zakonsku regulativu, koja se već godinama primjenjuje u cestovnom saobraćaju, odlikuje **veliki nesklad** između **birokratskih** (formalnih) rješenja i odredbi, s jedne i **stvarnih** (objektivnih) potreba i mogućnosti primjene tih rješenja i odredbi u praksi, s druge strane.

(2) Efikasnost ovakvih, i na već ustaljen način donesenih, propisa je unaprijed isključena samom činjenicom da **nisu** jasno i precizno **razgraničene nadležnosti** svakog pojedinog subjekta (preklapanje nadležnosti) i definirane obaveze i odgovornosti, tj. nisu određeni subjekti, mehanizmi i način izvršenja (primjene) propisa.

(3) Formalno i praktično učešće policije (direktno i indirektno) je, u većini segmenata, neprecizno, nametnuto, preveliko i nepotrebno. Policija je prisutna skoro u svim zakonskim i podzakonskim aktima u cestovnom saobraćaju ili se njeno učešće podrazumijeva, što je suprotno osnovnoj funkciji i stručnim i operativnim mogućnostima policije. Šta je sa drugim odgovornim subjektima, gdje su oni ?

(4) Prirodna otvorenost i pristupačnost cestovnog saobraćaja je **zloupotrijebljena od svih**, u svim segmentima cestovnog saobraćaja i na sve moguće načine. To je, generalno gledano, najveća opasnost i problem "BH saobraćaja" u pogledu degradacije i nekontroliranog miješanja u saobraćajni sistem BiH.

(5) Uređenje cestovnog saobraćaja (pa i u zakonskom smislu) obavlja se na nerazuman, **stihiski i netransparentan** način, što snažno pospješuje implementaciju parcijalnih lokalnih interesa i raznih improvizacija, sa velikim i dalekosežnim posljedicama.

(6) Izražena pojava apsurdnih i potpuno neprihvatljivih i neodrživih situacija, tako što se s jedne strane Svijet saobraćajno povezuje i stvara uvjete za razvoj i funkcioniranje saobraćaja kao jedinstvenog privrednog i socijalnog sistema, a s druge strane "BH saobraćaj" se **svojata, cijepa i izdvaja** čak do nivoa mjesne zajednice ili općinske službe.

Propisi, također, dosljedno prate ove tendencije i stanja, u Svijetu na jedan (pozitivan) način, a u BiH na drugi (negativan) način.

(7) Izvršenje (egzekutiva) propisa je poseban i izuzetno veliki problem "BH saobraćaja" u kome, pored štetnih utjecaja zbog nesređenog (haotičnog) stanja u saobraćaju, do izražaja dolazi duboko ukorijenjena pojava da propisi uglavnom služe **kao poligon za nadmetanje**, tj. za praktičnu demonstraciju utjecaja i moći raznih subjekata i pojedinaca, a ne kao jedna od mjera za kvalitetno funkcioniranje cestovnog saobraćaja i povećanje nivoa "**opće sigurnosti saobraćaja**".

LITERATURA

[1] Zbornik saveznih zakona, 1978 - NIU "Službeni list SFRJ", Beograd

[2] Lj. Todorović, 2007 - BEZBJEDNOST SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI ; zakoni, prateći propisi, komentari, "FINEKS", Sarajevo

[3] Službena korespondencija, evidencije i zabilješke (Općina Zenica, ZDK, Privredna komora i dr.).

REZIME

Nihad Halilović

Egzekutiva u saobraćaju - izvršenje propisa

Izrada, donošenje i izvršenje propisa su **tri ključne faze** u procesu zakonske regulacije neke oblasti.

Mada su to vremenski i tehnološki potpuno različite faze, međusobne interakcijske veze i utjecaji su ipak snažni i komplementarni. Ipak, početna faza je dominantna i ona determinira druge dvije faze.

Činjenica da se u BiH propisi izrađuju bez temeljite analize stvarnih potreba, uvjeta i okolnosti u praksi, da propise izrađuju ili potpuno nekompetentni ili kadrovski nekompetentni subjekti i institucije, da ih "krasi" prevelika doza općenitosti, apstrakcije i formalnosti (birokratski pristup), da se donose u tzv. "*skraćenim i izoliranim procedurama*" ili "*po hitnom postupku*", da su nedefinirane nadležnosti, obaveze i odgovornost subjekata i da su mehanizmi i načini primjene propisa praktično najtanja karika u lancu, tj. najproblematičniji dio zakonske regulative, dovodi u pitanje stvarnu ulogu i smisao zakonske regulative u saobraćaju. Posebno je upitan njen značaj za **sigurnost saobraćaja** (vitalni BH interes i cilj).

Zapravo, praksa je potvrdila da većina spomenutih subjekata u citiranom čl. 2. Zakona (uvodni dio), ako i uzmu učešće u ovom procesu, obično zanemare svoje obaveze i odgovornosti, po pravilu, svoje interese i aktivnosti ispolje kroz paušalno ili tendenciozno tumačenje propisa, relativizaciju, ometanje ili opstrukciju izvršenja pojedinih mjera, odredbi i sankcija.

U prilog tome ide i činjenica da ni u jednoj fazi zakonskog reguliranja cestovnog saobraćaja **nije nikako** ili nije adekvatno zastupljena saobraćajna struka i (posebno) **argumenti struke** i to u određenom smislu objašnjava, ali ne opravdava opisano stanje.

7. ZAKLJUČAK

Ovaj broj biltena je kombinacija analize statističkih podataka o obavljenim tehničkim pregledima i stručnih tema vezanih za poslove, koje Institut za privredni inženjeriing obavlja kao član Konzorcija za obavljanje administrativnih poslova u oblasti homologacije i certifikacije u BiH.

U prvom dijelu biltena je dat kvartalni pregled obavljenih pregleda u Federaciji BiH, s ciljem kvalitetnijeg informiranja svih uposlenih na stanicama tehničkih pregleda u Federaciji BiH.

U drugom dijelu su dati radovi o Homologaciji i Certifikaciji vozila s ciljem da se ove teme približe uposlenicima na stanicama tehničkih pregleda i kako bi shvatili potrebu za detaljnijim upoznavanjem sa navedenim temama.

Kao treća cjelina izdvajaju se poglavlja 5. i 6., koja svojim kritičkim osrvtom na stanje bezbjednosti/sigurnosti saobraćaja u BiH daju neke od smjernica, koje je potrebno poduzeti da bi se stanje u ovoj oblasti značajno poboljšalo.

Prilog 1. Spisak stanica tehničkih pregleda, čiji rad je kontrolisan u 2010. godini**Tabela 16.** Spisak stanica tehničkih pregleda

RB	STP	OPĆINA	DATUM NADZORA
1.	UNIS AUTOMOBILI DIJELOVI	Novo Sarajevo	25.01.2010.
2.	AUTO DELTA	Centar	25.01.2010.
3.	KJKP "GRAS"	Novi Grad	26.01.2010.
4.	AGRAM Novi Grad	Novi Grad	26.01.2010.
5.	REMIS	Novo Sarajevo	26.01.2010
6.	AUTO CENTAR BH	Novi Grad	26.10.2010.
7.	CENTROTRANS TRANZIT	Novi Grad	27.01.2010.
8.	BIHAMK	Iličići	27.01.2010
9.	ŠILJAK	Iličići	27.01.2010
10.	AC QUATTRO	Novo Sarajevo	27.01.2010
11.	OSING ILLIJAŠ	Ilijaš	28.01.2010
12.	ASA PSS	Novi Grad	28.01.2010
13.	AGRAM ILLIČIĆI	Iličići	28.01.2010
14.	TZR HADŽIĆI	Hadžići	28.01.2010.
15.	AMARIN TREJD	Hadžići	28.01.2010
16.	GRAS (DEPO TROLEJBUSA)	Novi Grad	28.01.2010
17.	OSING	Vogošća	28.01.2010.
19.	AMOX TREJD	Kalesija	22.02.2010.
20.	AUTOCENTARBH	Tuzla	22.02.2010.
21.	SONI LUX	Tuzla	23.02.2010.
22.	AGRAM	Tuzla	23.02.2010.
23.	REMIS	Tuzla	23.02.2010.
24.	OSING ZENICA	Zenica	25.02.2010
25.	AUTO-MOTOR	Lukavac	08.03.2010.
26.	TRANSPORT	Gračanica	08.03.2010.
27.	SISKO TRADE	Gračanica	08.03.2010.
28.	MP LIDO	Gračanica	08.03.2010.
29.	OSING	Doboj Istok	12.03.2010.
30.	HAJASINŽJERING	Tuzla	24.03.2010
31.	OSING	Lukavac	24.03.2010.
32.	SAMN	Tuzla	24.03.2010
33.	JAMBOSS	Lukavac	24.03.2010.
34.	REMIS	Živinice	25.03.2010
35.	REMIS	Banovići	25.03.2010
36.	ŽIVINICE REMONT	Živinice	25.03.2010
37.	AUTOCENTAR BH	Živinice	25.03.2010.
38.	ŠPD/ŠGD ŠUMARIJA	Fojnica	31.03.2010.
39.	METALMERC	Kiseljak	31.03.2010.
41.	GRAKOP	Kiseljak	31.03.2010.
42.	MARKOVIĆ	Kiseljak	31.03.2010.